

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ»

*(для студентів магістратури всіх форм навчання
спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2018

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Управління фінансовими ресурсами» (для студентів магістратури усіх форм навчання спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. Н. О. Кондратенко. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 67 с.

Укладач Н. О. Кондратенко

Рецензент

С. І. Плотницька, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

*Рекомендовано кафедрою менеджменту і адміністрування,
протокол № 1 від 31.08.2017.*

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Зміст дисципліни.....	5
2 Практичні роботи	7
2.1 Практична робота за темою 1.....	7
2.2 Практична робота за темою 2.....	8
2.3 Практична робота за темою 3.....	9
2.4 Практична робота за темою 4.....	13
2.5 Практична робота за темою 5.....	16
2.6 Практична робота за темою 6.....	18
2.7 Практична робота за темою 7.....	22
2.8 Практична робота за темою 8.....	24
2.9 Практична робота за темою 9.....	26
3 Завдання для самостійного розв'язання.....	30
4 Тестові завдання за курсом.....	41
Список рекомендованої літератури.....	55
Додатки.....	57

ВСТУП

Управління фінансовими ресурсами займає вирішальне місце у загальній системі управління організацією. Фінансові ресурси є одним з фундаментальних понять фінансів підприємств. Їхня специфіка виявляється в тому, що вони завжди виступають у грошовій формі, мають розподільний характер і відбивають формування і використання різноманітних видів прибутків і нагромаджень суб'єктів господарської діяльності сфери матеріального виробництва, держави й учасників невиробничої сфери.

Управління фінансами ґрунтується на системі принципів, засобів і форм організації грошових відносин підприємства, спрямованих на управління його фінансово-господарською діяльністю. Складовими фінансового управління є:

- визначення і реалізація фінансової політики організації;
- інформаційне забезпечення (складання і аналіз фінансової звітності організації);
- оцінювання інвестиційних проектів і формування «портфеля» інвестицій;
- поточний фінансовий планування і контроль.

Метою викладання навчальної дисципліни «Управління фінансовими ресурсами» є формування у студентів сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань у галузі управління фінансами організацій, використання сучасних підходів менеджменту, практичних навичок їх застосування у різних напрямках фінансової діяльності.

Методичні рекомендації містять короткий зміст курсу, контрольні питання за темами, практичні завдання та методичні рекомендації до їх рішення, розрахункові завдання для самостійної роботи, тестові запитання, додатки з формулами для розв'язання та рекомендовану літературу за темами курсу «Управління фінансовими ресурсами». Запропонований список літератури дасть змогу студентам поглиблювати свої знання та самостійно готуватися до занять.

1 ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1 Фінанси та їх місце в ринковій економіці

1.1 Соціально-економічна сутність фінансів.

1.2 Фінансові ресурси організації.

1.3 Фінансові інструменти.

Контрольні запитання за темою 1.

ТЕМА 2 Методичні основи формування системи забезпечення управління фінансами

2.1 Організаційне забезпечення управління фінансовими ресурсами.

2.2 Цілі і завдання фінансових служб організацій.

2.3 Інформаційне та правове забезпечення управління фінансами.

Контрольні запитання за темою 2.

ТЕМА 3 Фінансова стратегія організації

3.1 Сутність фінансової стратегії організації та методи її розробки.

3.2 Стратегічний фінансовий аналіз та методи його здійснення.

3.3 Формування стратегічних цілей фінансової діяльності та прийняття стратегічних фінансових рішень.

Контрольні запитання за темою 3.

ТЕМА 4 Управління активами організацій

4.1 Сутність поняття активів організації.

4.2 Оборотні та необоротні активи організацій.

4.3 Аналіз оборотності активів.

Контрольні запитання за темою 4.

ТЕМА 5 Управління капіталом суб'єктів господарювання

5.1 Сутність та завдання управління капіталом суб'єктів господарювання. Управління структурою капіталу на основі фінансового левериджу.

5.2 Управління формуванням позикових фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.

5.3 Фактори, які впливають на вартість суб'єктів господарювання.

Контрольні запитання за темою 5.

ТЕМА 6 Основи управління інвестиціями суб'єктів господарювання

6.1 Економічна сутність та класифікація інвестицій суб'єктів господарювання.

6.2 Головні напрями управління інвестиціями на суб'єктах господарювання.

6.3 Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів.

Контрольні запитання за темою 6

ТЕМА 7 Управління грошовими потоками організацій

7.1 Сутність та завдання управління грошовими потоками.

7.2 Оптимізація грошових потоків організацій.

7.3 Планування обсягів та структури грошових потоків організацій.

Контрольні запитання за темою 7.

ТЕМА 8 Управління фінансовими ризиками організацій.

8.1 Загальні основи управління фінансовими ризиками.

8.2 Методичний інструментарій врахування фактору ризику у фінансових операціях та засоби обґрунтування управлінських рішень в умовах ризику невизначеності.

8.3 Механізми нейтралізації фінансових ризиків.

Контрольні запитання за темою 8.

ТЕМА 9 Основи антикризового фінансового управління організацій

9.1 Економічна сутність та класифікація фінансових криз організацій.

9.2 Діагностика фінансової кризи організацій.

9.3 Система внутрішніх та зовнішніх механізмів фінансової стабілізації організацій.

Контрольні запитання за темою 9

2 ПРАКТИЧНІ РОБОТИ

2.1 Практична робота за темою 1

Завдання 1

Побудуйте загальну схему фінансового управління організації, розташувавши наступні елементи у необхідній послідовності виконання:

- аналіз та оцінка результатів;
- організація виконання рішень;
- прийняття рішення, складання програми заходів і фінансового плану;
- контроль за виконанням рішень;
- вибір методів, важелів і прийомів використання фінансових ресурсів і капіталу;
- фінансове завдання (визначення цілей використання капіталу).

Завдання 2

1. Проаналізуйте особливості організації фінансової служби у вітчизняних організаціях та в західних корпораціях.

2. Визначте завдання фінансової служби організації в нових умовах господарювання.

Завдання 3

Визначте, для якої організаційно-правової форми підприємства характерні наведені особливості формування статутного капіталу:

а) статутний фонд розподілений на частки, розмір яких визначається установчими документами; на час реєстрації кожний з учасників повинен внести не менше 30 % від застереженого в установчих документах внеску; повністю внести свій внесок до статутного фонду учасник зобов'язаний не пізніше, ніж рік після реєстрації;

б) статутний капітал не може бути меншим за 1 250 мінімальних заробітних плат;

в) під час реєстрації кожний з вкладників повинен внести не менше 25 % свого внеску. Сукупний розмір часток вкладників не повинен перевищувати 50 % вартості майна, застереженого в засновницькому договорі;

г) статутний фонд формується шляхом випуску в обіг звичайних і привілейованих акцій. Питома вага останніх в загальному обсязі капіталу не може перевищувати 25 %;

д) розміри статутного фонду і початкових внесків законодавчо не обумовлені;

є) статутний капітал може змінюватися тільки за рахунок додаткової емісії або збільшення (зменшення) номінальної вартості акцій, які були випущені раніше.

2.2 Практична робота за темою 2

Завдання 1

1 000 тис. грн. поміщають в банк під 10 % річних. Визначте величину вкладу через 5 років, якщо відсотки нараховуються за:

а) складною ставкою;

б) простою ставкою.

Зробити висновок.

Методичні рекомендації до рішення завдання:

а) величина вкладу при нарахуванні відсотків за складною ставкою розраховується за формулою:

$$FV = PV \times (1 + i)^n, \quad (2.1)$$

де FV – величина вкладу при нарахуванні відсотків за складною ставкою;

PV – первісна сума вкладу;

i – відсоток, який сплачує банк;

n – період, на який внесок розміщується до банку.

б) величина вкладу при нарахуванні відсотків за простою ставкою розраховується за формулою:

$$FV = PV \times (1 + i \times n). \quad (2.2)$$

Завдання 2

Яку суму треба покласти до банку для того, щоб через 5 років накопичити 200 тис. грн? Відсоткова ставка банку 12 %.

Зробити висновок.

Методичні рекомендації до рішення завдання

Сума, яку необхідно покласти до банку, розраховується за допомогою формули складної ставки відсотка:

$$PV = FV \times (1 / (1 + i)^n), \quad (2.3)$$

де PV – сума вкладу, яку необхідно покласти до банку.

Завдання 3

5 000 тис. грн. наприкінці кожного року поміщалося на банківський рахунок з нарахуванням 10 % річних протягом 7 років. Яка сума накопичиться на рахунку наприкінці сьомого року?

Зробити висновок.

Методичні рекомендації до рішення завдання

Періодичне розміщення на рахунок однакових сум розраховується за формулою:

$$FV = A \times ((1 + i)^n - 1 / i), \quad (2.4)$$

де A – сума вкладу.

2.3 Практична робота за темою 3

Завдання 1

Структура збуту інтернет-магазину на сьогоднішній момент відповідає сформованому попиту. У розробці фінансової стратегії у організації є три варіанти переваг по спеціалізації:

- продаж побутової техніки;
- продаж оргтехніки та комплектуючих до неї;
- продаж ПК та комплектуючих до них.

Розвиток ринку вказаних товарів в регіоні невизначено. Можливі різні тенденції попиту, з яких основними є такі:

- а) буде зростання попиту при незмінній його структурі;
- б) буде невелике збільшення попиту і деякі зміни в структурі попиту;
- в) буде зростання попиту і зміна його структури.

У зазначених випадках стратегій (перевага за спеціалізацією) і варіантах тенденцій попиту, за розрахунками фахівців, очікуються наступні показники прибутковості (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Структура збуту інтернет-магазину та прибутковості продажу, (тис. грн.)

Варіанти стратегій	Прибуток		
	Варіант «а»	Варіант «б»	Варіант «в»
Малолітражні автомобілі	1050,0	1400,0	1200,0
Легкові автомобілі	2000,0	500,0	1000,0
Вантажні автомобілі	1500,0	1000,0	1600,0

Визначити найбільш перспективний для фірми варіант спеціалізації за правилом визначення загального показника очікування події. Зробити висновок.

Методичні рекомендації до рішення завдання

При використанні цього правила спочатку різних варіантів тенденцій попиту присвоюється ймовірність в процентах. Припустимо, варіант «а» має 50 % ймовірності, варіант «б» – 30 % і варіант «в» – 20 % ймовірності.

Показник очікування події розраховується за формулою:

$$\Delta\P = \frac{P_{\text{оч}} \times V}{100}, \quad (3.1)$$

де $\Delta\P$ – показник очікування події;

$P_{\text{оч}}$ – очікуваний показник прибутковості по спеціалізації;

V – вірогідність в %.

Завдання 2

Структура збуту торгової фірми (виробництво залізобетонних конструкцій) на сьогоднішні відповідає сформованому попиту. У розробці стратегії у підприємства є три варіанти переваг по спеціалізації:

- продаж єврозаборів;
- продаж тротуарної плитки;
- продаж залізобетонних блоків.

Розвиток ринку в регіоні невизначено. Можливі різні тенденції попиту, з яких основними є такі:

- а) буде зростання попиту при незмінній його структурі;
- б) буде невелике збільшення попиту і деякі зміни в структурі попиту;
- в) буде зростання попиту і зміна його структури.

У зазначених випадках стратегій (перевага за спеціалізацією) і варіантах тенденцій попиту, за розрахунками фахівців, очікуються наступні показники прибутковості (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Структура збуту фірми і прибутковості продажу, (тис. грн.)

Варіанти стратегій	Прибуток		
	Варіант «а»	Варіант «б»	Варіант «в»
Єврозабори	840,0	900,0	550,0
Тротуарна плітка	1400,0	750,0	900,0
Залізобетонні блоки	850,0	600,0	9500,0

Визначити найбільш перспективний для фірми варіант спеціалізації за правилом мінімакса або повного виключення ризику. Зробити висновок.

Методичні рекомендації до рішення завдання

Принцип мінімакса або повного виключення ризику.

Для вирішення завдання повного виключення ризику необхідно з усіх можливих при різних стратегіях показників прибутку відібрати найнижчі, а з них виділити найвищий по прибутку:

$$\Delta\P = \Pi_{\text{оч.макс}} - \Pi_{\text{оч}}, \quad (3.2)$$

де $\Delta\P$ – показник очікування події при повному виключенні ризику;

$\Pi_{\text{оч.макс}}$ – максимально очікуваний показник прибутковості для варіанта розвитку подій;

$\Pi_{\text{оч}}$ – очікуваний показник прибутковості по спеціалізації.

Завдання 3

Виконати фінансову діагностику підприємства «N» з метою обґрунтування доцільності впровадження системи управління фінансами.

На створення системи управління фінансами витрачено 1 650 тис. грн. Норма амортизації – 25 %. Завдяки системі контролю за фінансовими потоками собівартість продукції знизилася на 1,2 %. Базовий рівень собівартості продукції становить 2 560 грн./т. Базовий рівень виробництва продукції – 45 тис. т. Виробництво продукції за проектом 52 тис. т. Ціна 1 т продукції становить 2 816 грн.

Доцільність впровадження системи управління фінансами обґрунтувати за допомогою наступних показників:

- додатковий прибуток;
- додатковий грошовий потік;
- термін окупності витрат.

Методичні рекомендації до рішення завдання

1. Зниження собівартості продукції у результаті впровадження системи управління фінансами розраховується за формулою:

$$\Delta\text{Сод}' = \text{Содб} \times (1 - \Delta\text{Сод}/100), \quad (3.3)$$

де $\Delta\text{Сод}'$ – зниження собівартості продукції у результаті впровадження системи управління фінансами;

Содб – базовий рівень собівартості продукції;

$\Delta\text{Сод}$ – відсоток зниження собівартості продукції внаслідок впровадження системи управління фінансами.

2. Величина базового прибутку визначається за формулою:

$$\text{Пб} = \text{Об} \times (\text{Цп} - \text{Сб}), \quad (3.4)$$

де Пб – величина базового прибутку;

Об – базовий обсяг виробництва;

Цп – проектна ціна продукції;

Сб – базовий рівень собівартості продукції.

3. Величина проектного прибутку розраховується за формулою:

$$\text{Пп} = \text{Оп} \times (\text{Цп} - \Delta\text{Сод}'), \quad (3.5)$$

де Пп – величина проектного прибутку;

Оп – проектний обсяг виробництва;

4. У результаті порівняння базового та проектного прибутку додатковий прибуток визначається за формулою:

$$\text{Пд} = \text{Пп} - \text{Пб}, \quad (3.6)$$

де Пд – величина додаткового прибутку підприємства у результаті впровадження системи управління фінансами.

5. Річна сума амортизації у результаті впровадження системи управління фінансами розраховується за формулою:

$$\text{Ар} = \text{Впр} \times \text{На}, \quad (3.7)$$

де Ар – річна сума амортизації у результаті впровадження системи управління фінансами;

Впр – вартість проекту щодо впровадження системи управління фінансами;

На – норма амортизації.

6. Додатковий грошовий потік визначається за формулою:

$$\text{ДГП} = \text{Пд} + \text{Ар}, \quad (3.8)$$

де ДГП – додатковий грошовий потік.

7. Строк окупності створення системи управління фінансами визначається за формулою:

$$\text{Ток} = \text{Впр} / \text{ДГП}, \quad (3.9)$$

де Ток – строк окупності створення системи управління фінансами.

2.4 Практична робота за темою 4

Завдання 1

Відомі дані бухгалтерського балансу страхової компанії та звіту про прибутки і збитки, (тис. грн.) (табл. 4.1).

Таблиця 4.1 – Вихідні дані для виконання завдання

Грошові кошти	231,0
Підсумок балансу за розділом «Капітал і резерви»	1397,1
Підсумок балансу за розділом «Страхові резерви»	9692,3
Активи компанії на початок звітнього періоду	8573,7
Активи компанії на кінець звітнього періоду	11335,5
Доходи з інвестицій	205,1
Прибуток (збиток) до оподаткування	363,1
Чистий прибуток звітнього року	357,5
Підсумок балансу за розділом «Зобов'язання»	247,1

Визначити рентабельність активів страхової організації за звітний період RA. Зробити висновок.

Методичні рекомендації до рішення завдання

Рентабельність активів – відносний показник ефективності діяльності, частка від ділення чистого прибутку, отриманого за період, на загальну величину активів організації за період. Це один з фінансових коефіцієнтів, входить до групи коефіцієнтів рентабельності.

1. Середня за період величина активів розраховується за формулою:

$$A_{\text{сер}} = (A_{\text{п}} + A_{\text{к}}) / 2, \quad (4.1)$$

де $A_{\text{сер}}$ – середня за період величина активів;

$A_{\text{п}}$ – активи компанії на початок періоду;

$A_{\text{к}}$ – активи компанії на кінець періоду.

2. Рентабельність активів визначається за формулою:

$$RA = \text{ЧП} / A_{\text{сер}} \quad (4.2)$$

де RA – рентабельність активів;

ЧП – чистий прибуток.

Завдання 2

Для аналізу фінансового стану фірми «New Jersey motors» необхідно розрахувати значення коефіцієнта оборотності активів для двох періодів і порівняти з середньогалузевим значенням. Зробити Висновок.

Сума всіх активів підприємства в першому періоді склала 1296 тис. у. од., у другому періоді збільшилася до 1322 у. од.

Виручка від продажів склала 869 у. од. в першому періоді і 992 у. од. у другому.

Середньогалузеві значення показника зменшилася з 0,81 до 0,76 у другому періоді.

Методичні рекомендації до рішення завдання

1. Значення коефіцієнта оборотності активів для першого періоду визначається за формулою:

$$\text{Коб}A1 = B1 / A1, \quad (4.3)$$

де КобA1 – значення коефіцієнта оборотності активів для першого періоду визначається за формулою;

B1 – виручка від продажів в першому періоді;

A1 – сума всіх активів підприємства в першому періоді.

2. Значення коефіцієнта оборотності активів для другого періоду визначається за формулою:

$$\text{Коб}A2 = B2 / A2, \quad (4.4)$$

де КобA2 – значення коефіцієнта оборотності активів для другого періоду;

B2 – виручка від продажів в другому періоді;

A2 – сума всіх активів підприємства в другому періоді.

3. Порівняння коефіцієнту оборотності активів у першому періоді здійснюється за формулою:

$$\Delta\text{Коб}A1 = \text{Коб}A1 / \text{Коб}AГ1 - 1, \quad (4.5)$$

де $\Delta\text{Коб}A1$ – зміна коефіцієнту оборотності активів у першому періоді;

КобAГ1 – середньогалузеве значення коефіцієнту оборотності активів у першому періоді.

4. Порівняння коефіцієнту оборотності активів у другому періоді здійснюється за формулою:

$$\Delta\text{Коб}A2 = \text{Коб}A2 / \text{Коб}AГ2 - 1. \quad (4.6)$$

де $\Delta\text{Коб}A2$ – зміна коефіцієнту оборотності активів у другому періоді;

КобAГ2 – середньогалузеве значення коефіцієнту оборотності активів у другому періоді.

Завдання 3

За наведеним балансом підприємства (табл. 4.2) визначити необоротні та оборотні активи підприємства, власні та залучені кошти, поточні зобов'язання. Зробити висновок.

Таблиця 4.2 – Вихідні дані для виконання завдання

Активи	(тис. грн.)	Пасиви	(тис. грн.)
Основні засоби	450	Статутний капітал	400
Нематеріальні активи	70	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	90
ТМЗ	320	Довгострокові кредити банків	200
Дебіторська заборгованість	100	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	120
Грошові кошти	50	Інші поточні зобов'язання	180
Усього	990	Усього	990

Методичні рекомендації до рішення завдання

1. Величина необоротних активів розраховується за формулою:

$$НА = ОЗ + НМА, \quad (4.7)$$

де НА – величина необоротних активів;

ОЗ – основні засоби;

НМА – нематеріальні активи.

2. Величина оборотних активів розраховується за формулою:

$$ОА = ТМЗ + ДЗ + ГК, \quad (4.8)$$

де ОА – величина оборотних активів;

ТМЗ – товарно-матеріальні запаси;

ДЗ – дебіторська заборгованість;

ГК – грошові кошти.

3. Розмір власних коштів підприємства визначаються за формулою:

$$ВК = СК + НП, \quad (4.9)$$

де ВК – розмір власних коштів підприємства;

СК – статутний капітал;

НП – нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

4. Величина залучених коштів підприємства розраховується за формулою:

$$ЗК = ДКб + КЗ + ПЗін, \quad (4.10)$$

де ЗК – величина залучених коштів підприємства;

ДКб – довгострокові кредити банків;

КЗ – кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги;

ПЗін – інші поточні зобов'язання.

5. Поточні зобов'язання визначаються за формулою:

$$ПЗ = КЗ + ПЗ_{ін}. \quad (4.11)$$

де ПЗ – поточні зобов'язання підприємства.

2.5 Практична робота за темою 5

Завдання 1

Визначити суму власного капіталу фірми, якщо відомо що сума необоротних коштів фірми становить – 1800,5 тис. грн., Сума довгострокових зобов'язань – 108,8 тис. грн., Короткострокових зобов'язань – 1040,2 тис. грн., А сума оборотних активів – 1015,1 тис. грн. Зробити висновок.

Методичні рекомендації до рішення завдання

Дане завдання вирішується з урахуванням основних балансових співвідношень:

1. Сума активу (господарських засобів підприємства) дорівнює сумі пасиву (джерел господарських засобів), тобто:

$$А = П, \quad (5.1)$$

де А – активи фірми;

П – пасив фірми.

2. Актив складається з необоротних (НА) і оборотних активів (ОА) та розраховується за формулою:

$$А = НА + ОА, \quad (5.2)$$

де НА – необоротні активи фірми;

ОА – оборотні активи фірми.

3. Пасив складається з власного (ВК) і позикового капіталу. У свою чергу позиковий капітал являє собою суму довгострокових (ДЗ) і короткострокових зобов'язань (КЗ) підприємства. Пасив фірми розраховується за формулою:

$$П = ВК + ДЗ + КЗ, \quad (5.3)$$

де П – пасив;

ВК – власний капітал;

ДЗ – Довгострокові зобов'язання фірми;

КЗ – короткострокові зобов'язання фірми.

4. Сума власного капіталу розраховується за формулою:

$$СВК = П - ДЗ - КЗ. \quad (5.4)$$

де СВК – сума власного капіталу.

Завдання 2

Відомі дані бухгалтерського балансу страхової компанії К (тис. грн.) (табл. 5.1).

Таблиця 5.1

Вихідні дані для виконання завдання

Дебіторська заборгованість за операціями страхування	357,5
Дебіторська заборгованість за операціями перестрахування	717,2
Інша дебіторська заборгованість, платежі по якій очікуються більш ніж через 12 місяців після звітної дати	773,0
Інша дебіторська заборгованість, платежі по якій очікуються протягом 12 місяців після звітної дати	259,9
запаси	42,1
Грошові кошти	230,9
Підсумок балансу за розділом «Капітал і резерви»	1397,1
Нерозподілений прибуток звітного року	357,5
Підсумок балансу за розділом «Зобов'язання»	247,1
Валюта балансу	11336,4

Необхідно розрахувати коефіцієнт маневреності власного капіталу страхової компанії. Зробити висновок.

Методичні рекомендації до рішення завдання

Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк) визначається співвідношенням власних оборотних коштів (ВОК) і власного капіталу (ВК) та розраховується за формулою:

$$Кмвк = ВОК / ВК, \quad (5.5)$$

де Кмвк – коефіцієнт маневреності власного капіталу;

ВОК – власні оборотні кошти;

ВК – власний капітал.

Даний коефіцієнт показує, яка частина власного капіталу використовується в поточній діяльності, а яка капіталізована.

Власні оборотні кошти (ВОК), або робочий капітал – це сума, на яку оборотні активи (ОА) організації перевищують її короткострокові зобов'язання (КЗ). Величина власних оборотних коштів визначається за формулою:

$$ВОК = ОА - КЗ, \quad (5.6)$$

де ОА – оборотні активи;

КЗ – короткострокові зобов'язання.

Тоді, коефіцієнт маневреності власного капіталу можна знайти за формулою:

$$K_{\text{МВК}} = (OA - KЗ) / BK. \quad (5.7)$$

Завдання 3

Визначити вартість капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку, якщо фірма сплачує дивіденд у сумі 2 000 грн., що зростає щорічно на 5 %, а ціна акції дорівнює 20 000 грн. Зробити висновок.

Методичні рекомендації до рішення завдання

Вартість капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку розраховується за формулою:

$$BK = D / Ц \times \Delta D, \quad (5.8)$$

де BK – вартість капіталу;

Ц – ціна акції;

ΔD – щорічне зростання дивідендів.

2.6 Практична робота за темою 6

Завдання 1

Необхідно розрахувати поточну вартість грошових потоків підприємства, що плануються до отримання, за перший і другий рік при необхідній ставці прибутковості 11 %, якщо відомо, що:

У перший рік виручка складе – 8000 тис. грн. Матеріальні витрати – 3600 тис. грн. Амортизаційні відрахування – 800 тис. грн. Витрати на оплату праці – 2400 тис. грн. Незавершене виробництво збільшиться на 400 тис. грн, дебіторська заборгованість зменшиться на 100 тис. грн, заборгованість перед бюджетом зменшиться на 360 тис. грн.

У другий рік відбудуться такі зміни: підприємство отримає довгостроковий кредит на суму 900 тис. грн, виручка зросте на 15 % в порівнянні з першим роком і складе – 9200 тис. грн. Матеріальні витрати складуть 3750 тис. грн. Власний оборотний капітал зросте на 540 тис. грн. Всі інші витрати залишаться на рівні попереднього року. Ставка податку на прибуток становить 20 %. Зробити висновок.

Методичні рекомендації до рішення завдання

1. Собівартість продукції 1 року розраховується за формулою:

$$C_{п1} = MB1 + A + ОП, \quad (6.1)$$

де $C_{п1}$ – собівартість продукції першого року;

$MB1$ – матеріальні витрати 1 року;

A – амортизаційні відрахування;

$ОП$ – витрати на оплату праці.

2. Прибуток до оподаткування за перший рік визначається за формулою:

$$Пдоп1 = B1 - C_{п1}, \quad (6.2)$$

де $Пдоп$ – прибуток до оподаткування;

$B1$ – виручка від реалізації за 1 рік.

3. Податок на прибуток за перший рік визначається за формулою:

$$N_{пр1} = Пдоп1 \times \alpha_{пр}, \quad (6.3)$$

де $N_{пр1}$ – податок на прибуток;

$Пдоп1$ – прибуток до оподаткування за перший рік;

$\alpha_{пр}$ – ставка податку на прибуток.

4. Чистий прибуток за перший рік розраховується за формулою:

$$П_{чист1} = Пдоп1 - N_{пр1}, \quad (6.4)$$

де $П_{чист1}$ – чистий прибуток за перший рік.

5. Грошовий потік за перший рік визначається за формулою:

$$ГП1 = П_{чист1} + A + K + ДЗ - ЗБ, \quad (6.5)$$

де $ГП1$ – грошовий потік за перший рік;

$НЗВ$ – незавершене виробництво;

$ДЗ$ – дебіторська заборгованість;

$ЗБ$ – заборгованість перед бюджетом.

6. Поточна вартість грошового потоку за перший рік розраховується за формулою:

$$ПВ1 = ГП / (1 + СтД), \quad (6.6)$$

де $ПВ$ – поточна вартість;

$СтД$ – ставка дохідності.

7. Собівартість продукції другого року визначається за формулою:

$$C_{п2} = MB2 + A + ОП, \quad (6.7)$$

де $C_{п2}$ – собівартість продукції другого року;

$MB2$ – матеріальні витрати другого року;

A – амортизаційні відрахування;

$ОП$ – витрати на оплату праці.

8. Прибуток до оподаткування за другий рік визначається за формулою:

$$\text{Пдоп2} = \text{В1} + \text{Пдоп1} - \text{Сп2}, \quad (6.8)$$

де Пдоп2 – прибуток до оподаткування за другий рік.

9. Податок на прибуток за другий рік визначається за формулою:

$$\text{Нпр2} = \text{Пдоп2} \times \alpha_{\text{пр}}, \quad (6.8)$$

де Нпр2 – податок на прибуток за другий рік.

10. Чистий прибуток за другий рік розраховується за формулою:

$$\text{Пчист2} = \text{Пдоп2} - \text{Нпр2}, \quad (6.9)$$

де Пчист2 – чистий прибуток за другий рік.

11. Грошовий потік за другий рік визначається за формулою:

$$\text{ГП2} = \text{Пчист2} + \text{А} + \text{К} - \text{ВОК}, \quad (6.10)$$

де ГП2 – грошовий потік за другий рік;

Пчист2 – чистий прибуток за другий рік;

А – амортизаційні відрахування;

К – кредитні ресурси;

ВОК – власний оборотний капітал.

12. Поточна вартість грошового потоку за другий рік розраховується за формулою:

$$\text{ПВ2} = \text{ГП2} / (1 + \text{СтД}), \quad (6.11)$$

де ПВ2 – поточна вартість грошового потоку за другий рік.

Завдання 2

Розрахувати ліквідний грошовий потік компанії за звітний період, якщо відомо, що її короткострокові зобов'язання збільшилися на 200 тис. дол.; вона погасила облігації на суму 150 у. од., а також векселі на суму 80 тис. у. од.; вона також реалізувала пакет цінних паперів інших компаній на 70 тис. у. од. за готівкові грошові кошти. Зробити висновок.

Методичні рекомендації до рішення завдання

Ліквідний грошовий потік компанії за звітний період розраховується за формулою:

$$\text{ЛГП} = \Delta \text{КЗ} - \text{О} - \text{В} + \text{ЦП}, \quad (6.12)$$

де ЛГП – ліквідний грошовий потік компанії;

$\Delta \text{КЗ}$ – збільшення короткострокових зобов'язань;

О – вартість погашених облігацій;

В – вартість погашених векселів;

ЦП – вартість цінних паперів.

Завдання 3

Визначте, чому дорівнює грошовий потік від операційної діяльності (на основі даних непрямого кеш-фло). Провести всі необхідні розрахунки. Зробити висновки.

За 2016 рік чистий прибуток компанії склав 6100 тис. грн., амортизація за рік склала 400 тис. грн. На початок року вартість запасів готової продукції дорівнювала 320 тис. грн, дебіторська заборгованість – 300 тис. грн, кредиторська заборгованість – 800 тис. грн. На кінець року запаси не змінилися, дебіторська заборгованість збільшилася до 700 тис. грн, кредиторська заборгованість збільшилася до 1000 тис. грн.

Методичні рекомендації до рішення завдання

Грошовий потік – це гроші, що надходять від продажу та з інших джерел, а також гроші, що витрачаються на закупівлі, оплату праці тощо.

Чистий грошовий потік – це різниця між позитивним грошовим потоком (надходження грошових коштів) і негативним грошовим потоком (витрачання грошових коштів) в аналізованому періоді часу в розрізі окремих його інтервалів.

В даному випадку формула чистого грошового потоку буде виглядати наступним чином:

$$\text{ЧДП} = \text{ПП} + \text{А} + \text{З} + \text{ДЗ} + \text{КЗ}, \quad (6.13)$$

де ЧП – чистий прибуток,

А – сума амортизаційних відрахувань,

З – зміна запасів (при цьому вважається, що приріст запасів пов'язаний зі зниженням величини грошових коштів, тому, сума приросту запасів у формулі буде зі знаком «мінус», а сума скорочення вкладень в запаси – зі знаком «плюс»);

ДЗ – зміна дебіторської заборгованості (збільшення дебіторської заборгованості провокує скорочення грошових коштів, тому у формулі ставиться знак «мінус»; скорочення заборгованості означає, що дебітори з підприємством розплатилися, тому має місце збільшення грошових коштів, а отже, ставимо знак «плюс»);

КЗ – зміна кредиторської заборгованості («плюс» при її збільшенні і «мінус» при її скороченні).

2.7 Практична робота за темою 7

Завдання 1

Відомі дані бухгалтерського балансу страхової компанії К і звіту про прибутки і збитки, (тис. грн.) (табл. 7.1). Зробити висновок.

Таблиця 7.1 – Вихідні дані для виконання завдання

Грошові кошти	230,9
Підсумок балансу за розділом «Капітал і резерви»	1397,1
Підсумок балансу за розділом «Страхові резерви»	9692,3
Активи компанії на початок звітного періоду	8573,6
Активи компанії на кінець звітного періоду	11335,6
Доходи з інвестицій	205,1
Прибуток (збиток) до оподаткування	363,1
Чистий прибуток звітного року	357,5
Підсумок балансу за розділом «Зобов'язання»	247,1

Визначити рентабельність інвестиційної діяльності страхової організації за звітний період ROI.

Методичні рекомендації до рішення завдання

Рентабельність інвестиційної діяльності страхової організації розраховується шляхом віднесення інвестиційного доходу (ІД) до суми страхових резервів (СР):

$$RI = ID \times 100 / CP, \quad (7.1)$$

де RI – рентабельність інвестиційної діяльності;

ІД – інвестиційний дохід;

СР – страхові резерви.

Завдання 2

Оцінити окупність інвестиційного проекту і його рентабельність, якщо відомі наступні результати (табл. 7.2). Зробити висновок.

Таблиця 7.1 – Вихідні дані для виконання завдання

Капітальні вкладення, тис. грн. (KB)	297
Грошові доходи в перший рік, тис. грн. (Д 1)	112
Грошові доходи другого року, тис. грн. (Д 2)	67
Грошові доходи в третій рік, тис. грн. (Д 3)	86
Розрахункова ставка відсотка, % (R)	8,9

Методичні рекомендації до рішення завдання

1. Дисконтований дохід розраховується за формулою:

$$\text{ДД} = \text{СД} \times 1/(1 + R)^t, \quad (7.2)$$

де ДД – дисконтований дохід;

ГД – сумарний грошовий дохід за три роки;

R – розрахункова ставка відсотку;

t – період проекту.

2. Чистий дисконтований дохід визначається за формулою:

$$\text{ЧДД} = \text{ДД} - \text{KB}, \quad (7.3)$$

де ЧДД – чистий дисконтований дохід;

KB – капітальні вкладення.

3. Рентабельність інвестицій визначається за формулою:

$$\text{PI} = (\text{ДД}/\text{KB}) \times 100, \quad (7.4)$$

де PI – рентабельність інвестицій.

4. Дисконтований строк окупності проекту розраховується за формулою:

$$\text{ДСО} = \text{KB} / \text{ГД} / 3. \quad (7.5)$$

де ДСО – дисконтований строк окупності проекту.

Завдання 3

Інвестиційний проект розрахований на 17 років і вимагає капітальних вкладень у розмірі 25,0 млн. грн. У перші шість років ніяких надходжень не очікується, однак в наступні 12 років щорічний дохід складе 5,0 млн. грн. Чи слід прийняти цей проект, якщо коефіцієнт дисконтування дорівнює 18 %? Зробити висновок.

Методичні рекомендації до рішення завдання

Чиста приведена вартість проекту розраховується за формулою:

$$\text{ЧПС} = \sum_{t=1}^n \frac{\text{ЧГП}_t}{(1+i)^t} - \sum_{t=1}^n \frac{\text{ІВ}_t}{(1+i)^t}, \quad (7.6)$$

де ЧПС – сума чистого приведенного доходу при багаторазовому здійсненні інвестиційних витрат;

ЧГП_t – сума чистого грошового потоку за окремими інтервалами загального періоду експлуатації інвестиційного проекту (якщо повний період експлуатації визначити важко, його приймають в розмірі 5 років);

ІВ_t – сума інвестиційних витрат за окремими інтервалами загального періоду реалізації інвестиційного проекту;

i – використана ставка дисконтування, яка виражається десятковим дробом;

n – кількість інтервалів в загальному розрахунковому періоді.

2.8 Практична робота за темою 8

Завдання 1

Розрахувати рівень винагороди за ризик за трьома видами акцій. Вихідні дані представлені в таблиці 8.1. Зробити висновки.

Таблиця 8.1 – Вихідні дані для виконання завдання

Види акцій	Середня норма доходності на фондовому ринку, %	Безризикова норма доходності на фондовому ринку, %	Бета-коефіцієнт за видами акцій	Рівень винагороди за ризик, %
Акція 1	15,0	7,0	0,6	
Акція 2	15,0	7,0	0,8	
Акція 3	15,0	7,0	0,9	

Методичні рекомендації до рішення завдання

При визначенні необхідного рівня премії за ризик використовується наступна формула:

$$\text{RP}_n = (\overline{R}_n - A_n) \times \beta, \quad (8.1)$$

Де $\overline{R}_n$ – середня норма доходності на фондовому ринку;

A_n – безризикова норма доходності на фондовому ринку;

β – бета-коефіцієнт, який характеризує рівень систематичного ризику за конкретним фінансовим інструментом.

Завдання 2

Розрахувати коефіцієнт варіації за трьома інвестиційними проектами при різних значеннях середньоквадратичного (стандартного) відхилення і середнього очікуваного доходу по ним. Вихідні дані представлені в таблиці 8.2. Зробити висновки.

Таблиця 8.2 – Вихідні дані для виконання завдання

Варіанти проектів	Середньоквадратичне (стандартне) відхилення	Середній очікуваний дохід по проекту	Коефіцієнт варіації
Проект А	200	500	
Проект В	300	450	
Проект С	250	650	

Методичні рекомендації до рішення завдання

Коефіцієнт варіації розраховується за формулою:

$$CV = \sigma / \bar{R}, \quad (8.2)$$

де CV – коефіцієнт варіації

σ – середньоквадратичне (стандартне) відхилення

$\bar{R}$ – середній очікуваний дохід по проекту

Завдання 3

Є два інвестиційні проекти: ІП1 і ІП2 з однаковою прогновною сумою необхідних капітальних вкладень. Величина планованого доходу (тис. грн.) невизначена і наведена у вигляді розподілу ймовірностей (табл. 8.3 і табл. 8.4). Оцінити ризикованість кожного проекту, використовуючи критерій відбору – «максимізація математичного очікування доходу». Зробити висновки.

Таблиця 8.3 – Характеристика проектів по доходам та ймовірностям його отримання ІІІ1

Дохід, тис. грн.	Ймовірність (В)
2500,0	0,15
3000,0	0,20
3500,0	0,35
5000,0	0,20
6000	0,10

Таблиця 8.4 – Характеристика проектів по доходам та ймовірностям його отримання ІІІ2

Дохід, тис. грн.	Ймовірність (В)
1500,0	0,10
2500,0	0,15
4000,0	0,30
5000,0	0,30
7000,0	0,15

Методичні рекомендації до рішення завдання

За проектом ІІІ1 і ІІІ 2 математичне очікування доходу розраховується за формулою:

$$\text{МОД} = Д1 \times В1 + Д2 \times В2 + Д3 \times В3 + Д4 \times В4 + Д5 \times В5, \quad (8.3)$$

де МОД – математичне очікування доходу;

Д1 – дохід за 1-й період;

В1 – вірогідність за 1-й період.

2.9 Практична робота за темою 9

Завдання 1

Кредитний комітет комерційного банку розглядає можливість видачі кредиту чотирьом підприємствам (табл. 9.1). Для остаточного прийняття рішення необхідно визначити на основі наявних статистичних даних індекс імовірності банкрутства підприємств Z на основі функції Едварда І. Альтмана та надати пропозиції щодо можливості надання кредиту кожному з підприємств. Зробити висновки.

Таблиця 9.1 – Вихідні дані для виконання завдання

Підприємство	Фінансові показники				
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
1	14	19	18	65	0,11
2	10	20	15	230	0,88
3	22	17	19	210	0,74
4	15	22	17	190	0,52

Методичні рекомендації до вирішення завдання

Функція Альтмана для визначення можливості банкрутства:

$$Z = 0,012 \times X_1 + 0,014 \times X_2 + 0,033 \times X_3 + 0,006 \times X_4 + 0,999 \times X_5, (8.4)$$

де X₁ – відношення власних оборотних коштів до суми активів, %;

X₂ – відношення нерозподіленого прибутку до суми активів, %;

X₃ – ставлення фінансового результату до суми активів, %;

X₄ – відношення ринкової вартості власного капіталу до авансової вартості позикового, %;

X₅ – відношення виручки від реалізації до суми активів, %.

Z < 1,81 – ймовірність банкрутства велика;

1,81 ≤ Z ≤ 2,99 – зона невідання;

Z = 2,675 – ймовірність банкрутства 50 %;

Z > 2,99 – ймовірність банкрутства мала.

Завдання 2

Виконати фінансову діагностику підприємства за даними таблиці. Оцінити фінансову стійкість підприємства (табл. 9.2). Зробити висновки.

Таблиця 9.2 – Вихідні дані для виконання завдання

Найменування показника	на 01.01.2017	на 01.04.2017	на 01.07.2017
Власний капітал, грош. од.	41121245	38122732	38765576
Довгострокові зобов'язання, грош. од.	0	0	0
Поточні зобов'язання, грош. од.	12977657	14746046	15141807
Необоротні активи, грош. од.	47592033	47581413	41550334
Виробничі запаси, грош. од.	317871	319616	346366
Незавершене виробництво, грош. од.	219979	220958	306443
Аванси постачальникам, грош. од.	316226	314456	359035

Методичні рекомендації до вирішення завдання

З метою аналізу фінансової стійкості використовується модель, що передбачає виділення п'яти областей фінансового стану:

1) область абсолютної фінансової стійкості, коли мінімальна величина запасів і витрат відповідає безризиковій області:

$$\text{ВОК} > З,$$

де ВОК – власні оборотні кошти (різниця між власним капіталом і необоротними активами);

З – запас і витрати (сума виробничих запасів, незавершеного виробництва та авансів постачальникам);

тобто запаси і витрати можуть бути покриті власними оборотними засобами, при цьому сума власних оборотних коштів не вичерпується;

2) область нормальної фінансової стійкості відповідає області мінімального ризику, яка є нормальна величина запасів:

$$\text{ВОК} = З,$$

тобто запаси і витрати в точності покриваються власними оборотними коштами, на цьому їх величина вичерпується;

3) область нестійкого фінансового стану відповідає області підвищеного ризику, коли у підприємства є надлишкова величина запасів:

$$\text{ВОК} + \text{ДП} = З, \quad (8.4)$$

де ДП – довгострокові пасиви,

тобто для фінансування запасів і витрат підприємство змушене залучати довгострокові кредити банків;

4) область критичного стану відповідає області критичного ризику, якщо присутні затовареність готовою продукцією, низький попит на продукцію:

$$\text{ВОК} + \text{ДП} + \text{КК} = З, \quad (8.5)$$

де КК – короткострокові кредити банків,

тобто для фінансування запасів і витрат підприємство змушене залучати не тільки довгострокові, але і короткострокові кредити банків;

5) область кризового стану – це область неприпустимого ризику, коли підприємство перебуває на межі банкрутства. При цьому суми $\text{ВОК} + \text{ДП} + \text{КК}$ мало для покриття величини З.

Завдання 3

Є такі дані: грошові кошти – 70 тис. грн.; короткострокові фінансові вкладення – 28 тис. грн.; дебіторська заборгованість – 130 тис. грн.; основні засоби – 265 тис. грн.; нематеріальні активи – 34 тис. грн.; виробничі запаси – 155 тис. грн., кредиторська заборгованість – 106 тис. грн., короткостроковий кредит банку – 95 тис. грн.; довгострокові кредити – 180 тис. грн. Визначте коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт термінової ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності. Зробити висновки.

Методичні рекомендації до вирішення завдання

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал) розраховується як відношення найбільш ліквідних активів до короткострокових зобов'язань. Короткострокові зобов'язання представлені кредиторською заборгованістю і короткостроковими кредитом банку:

$$\text{Кал} = (\text{ГК} + \text{КФВ}) / (\text{КЗ} + \text{КК}), \quad (8.6)$$

де ГК – грошові кошти;

КФВ – короткострокові фінансові вкладення;

КЗ – кредиторська заборгованість;

КК – короткостроковий кредит.

Рекомендоване обмеження – не менше 0,2. Нормативне значення означає вимога, що підприємство повинно бути в змозі оплатити не менше 20 % термінових зобов'язань. Аналізоване підприємство в змозі це зробити.

Коефіцієнт термінової ліквідності (КТЛ):

$$\text{КТЛ} = (\text{ДС} + \text{КФВ} + \text{ДЗ}) / (\text{КЗ} + \text{КК}), \quad (8.7)$$

де ДЗ – дебіторська заборгованість.

Значення даного показника повинно становити не менше 0,80. Норматив дотримується. Якщо підприємство залучає наявні кошти і повністю розрахується з дебіторами, то цих коштів буде в 1,134 рази більше короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл):

$$\text{Кпл} = (\text{ДС} + \text{КФВ} + \text{ДЗ} + \text{ВЗ}) / (\text{КЗ} + \text{КК}), \quad (8.8)$$

де ВЗ – виробничі запаси.

Рекомендоване обмеження – не менше 2. Якщо значення даного показника формується на рівні менше 1, то це означає наявність реальної загрози банкрутства підприємства. В даному випадку вартість оборотних активів, які можна використовувати для покриття короткострокових зобов'язань, в 1,905 рази більше суми короткострокових зобов'язань.

3 ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО РІШЕННЯ

Завдання 1

Розрахуйте відсоткову та облікову ставки, якщо організація отримала кредит на 1,5 року у розмірі 15 млн. грн. з умовою повернення 19 млн. грн.

Завдання 2

Розрахуйте майбутню вартість 200 000 грн. для наступних ситуацій:

- а) 3 роки, 8 % річних, щорічне нарахування відсотків;
- б) 3 роки, 8 % річних, піврічне нарахування відсотків;
- в) 3 роки, 8 % річних, щоквартальне нарахування відсотків.

Завдання 3

Банк надав позику у розмірі 22 млн. грн. на 36 місяців під 30 % річних на умовах щорічного нарахування відсотків.

Розрахуйте суму, що повертається, при різних схемах нарахування відсотків.

Завдання 4

Розташуйте наступні основні етапи процесу розробки і реалізації фінансової стратегії організації у необхідній послідовності виконання:

- Формування стратегічних цілей фінансової діяльності.
- Прийняття основних стратегічних фінансових рішень.
- Забезпечення реалізації фінансової стратегії.
- Визначення загального періоду формування фінансової стратегії.
- Оцінка сильних та слабких сторін фінансової діяльності організації.
- Розробка цільових стратегічних нормативів фінансової діяльності.
- Дослідження факторів зовнішнього фінансового середовища.
- Комплексна оцінка стратегічної фінансової позиції організації.
- Організація контролю реалізації фінансової стратегії організації.
- Оцінка розробленої фінансової стратегії.

Завдання 5

Відзначте область застосування основних методів стратегічного фінансового аналізу використовуючи наступні дані:

Основні методи стратегічного фінансового аналізу	Область застосування методів		
	Аналіз факторів зовнішнього фінансового середовища непрямого впливу	Аналіз факторів зовнішнього фінансового середовища безпосереднього впливу	Аналіз факторів внутрішнього фінансового середовища
SWOT-аналіз			
PEST-аналіз			
SNW-аналіз			
Портфельний аналіз			
Сценарний аналіз			
Експертний аналіз			

Завдання 6

Розташуйте зміст і послідовність етапів формування стратегічних цілей фінансової діяльності організації у необхідній послідовності виконання:

- Формування системи допоміжних, підтримуючих цілей, які відносяться до фінансової стратегії організації.
- Взаємоув'язка всіх стратегічних цілей та побудова «дерева цілей» фінансової стратегії організації.
- Формування фінансової філософії організації.
- Формулювання головної стратегічної цілі фінансової діяльності організації.
- Розробка цільових стратегічних нормативів фінансової діяльності організації.
- Врахування об'єктивних обмежень у досягненні певних результатів стратегічного фінансового розвитку організації.
- Формування системи основних стратегічних цілей фінансової діяльності, які забезпечать досягнення її головної цілі.
- Кінцева індивідуалізація всіх стратегічних цілей фінансової діяльності організації з врахуванням вимог їх реалізованості.

Завдання 7

Організація реалізує щорічно у кредит 750 тис. од. продукції за ціною 36 грн./од. при її собівартості 22 грн./од. Середній період погашення дебіторської заборгованості складає 25 днів; середня норма прибутку на капітал – 20 %. Якщо пом'якшити умови розрахунків з дебіторами, то прогнозується зростання обсягу реалізації на 15 %. Середній період погашення дебіторської заборгованості збільшиться до 40 днів, а сума безнадійних боргів – на 170 тис. грн.

Визначите, чи доцільно організації погоджуватися на лібералізацію умов надання кредиту покупцям.

Завдання 8

Фінансовому менеджеру організації необхідно оцінити ефективність запропонованої політики знижок.

Дані щодо існуючої політики:

- поточні річні продажі в кредит – 20 млн. грн.;
- період погашення дебіторської заборгованості – 4 місяці;
- норма прибутку – 20 %;
- умови – net 3.

Пропозиції:

– зниження періоду погашення дебіторської заборгованості до трьох місяців;

30 % оплати здійснюється у 10-ти денний термін;

– умови знижки – 5/10 net 30.

Завдання 9

Фінансовому менеджеру організації необхідно обрати більш ефективну форму рефінансування дебіторської заборгованості: факторинг або отримання фінансового кредиту на період оплати боргу покупцем продукції. Сума дебіторської заборгованості – 20 тис. грн.

Умови факторингової операції: комісійна плата банку – 1,5 % від суми боргу; банк надає підприємству факторинговий кредит у розмірі 75 % від суми боргу за ставкою 15 % річних.

Умови фінансового кредиту: середня банківська процентна ставка на грошовому ринку – 20 % річних.

Завдання 10

Розрахуйте середньозважену вартість капіталу організації за наступними даними:

Характеристика джерел фінансування організації

Джерело фінансування	Середня вартість джерела, %	Питома вага джерела в пасиві
Привілейовані акції	20	0,1
Прості акції та нерозподілений прибуток	30	0,5
Позикові кошти	25	0,4

Завдання 11

Необхідно оцінити вартість організації за методами балансової вартості активів та скоригованої балансової вартості, якщо вартість активів підприємства становить 3302 тис. грн.; знос активів – 871 тис. грн.; зобов'язання складають 973 тис. грн.; вартість активів, скоригованих з урахуванням інфляції, дорівнює 4733 тис. грн.

Завдання 12

Визначите, який з варіантів (продаж або реконструкція) є більш ефективним за наступними даними.

Власник підприємства одержав пропозицію щодо його продажу за ціною 3,4 млн. грн. За іншим варіантом, підприємство можна реконструювати; після реконструкції прогнозується середньорічний чистий грошовий потік – 0,95 млн. грн.

Дані щодо структури капіталу підприємства наведені у таблиці 12.1.

Таблиця 12.1 – Склад джерел фінансування капіталу підприємства

Джерело фінансування	Сума, тис.грн.	Середня вартість джерела, %
Акціонерний капітал, у тому числі:		
– прості акції;	800	32
– привілейовані акції.	100	25
Нерозподілений прибуток.	400	30
Позиковий капітал, у тому числі:		
– довгострокові кредити;	150	20
– короткострокові кредити.	500	15
РАЗОМ	1950	–

Завдання 13

Організація отримала пропозицію інвестувати кошти в один із двох проектів (табл. 13.1). Який проект слід обрати?

Таблиця 13.1 – Характеристика проектів

Показники	Проект А	Проект В
Інвестиції, млн. грн.	7,5	9,5
Строк реалізації.	3	3
Ставка процента, %	10	12
Доходи в кінці 1-го року, млн. грн.	1,5	2,5
Доходи в кінці 2-го року, млн. грн.	2,5	3,5
Доходи в кінці 3-го року, млн. грн.	4	5

Завдання 14

Організація розглядає два варіанта інвестування коштів у сумі 100 тис. грн. – у проект А (купівля нової технологічної лінії) або у проект В (розширення виробництва). У результаті здійснення інвестиційного проекту А прогноуються такі суми чистих грошових потоків: 1 рік – 50 тис. грн.; 2 рік – 40 тис. грн.; 3 рік – 40 тис. грн.; 4 рік – 30 тис. грн. У результаті здійснення проекту В прогноуються чисті грошові потоки у сумі: 1 рік – 20 тис. грн.; 2 рік – 40 тис. грн.; 3 рік – 40 тис. грн.; 4 рік – 70 тис. грн. Характеристика джерел фінансування капіталу організації наведена у таблиці 14.1

Таблиця 14.1 – Характеристика джерел фінансування капіталу організації

Джерело фінансування	Середня вартість джерела, %	Сума, тис. грн.
Привілейовані акції	10	170
Прості акції та нерозподілений прибуток	15	680
Позикові кошти	10	850

Який проект Ви рекомендуєте для здійснення інвестування за умови, що організація здатна профінансувати лише один з них і зацікавлена в одержанні максимальної віддачі від інвестицій.

Завдання 15

Необхідно оцінити привабливість інвестиційних проектів (табл. 15.1) й прийняти рішення щодо найбільш ефективного.

Таблиця 15.1 – Характеристика грошових потоків по проектах, грн.

Показники	Проект А	Проект В
Інвестиційні витрати	100000	100000
Прибуток:		
1 рік	50000	20000
2 рік	40000	20000
3 рік	30000	48000
4 рік	20000	52000
Ліквідаційна вартість на кінець 4 року	20000	20000

Розрахуйте для кожного проекту строк окупності, середню доходність інвестицій, індекс рентабельності, чисту теперішню вартість та внутрішню норму доходності.

Завдання 16

Розташуйте необхідну послідовність розрахунку окремих показників при прогнозуванні надходження і витрачання грошових коштів, виходячи з цільової суми чистого прибутку, що планується:

- Розрахунок планової суми витрачання грошових коштів за операційною діяльністю.
- Визначення планової суми операційних витрат щодо виробництва і реалізації продукції.
- Визначення планової цільової суми чистого прибутку підприємства.
- Розрахунок планової суми податкових сплат, які сплачуються за рахунок доходу (які входять у ціну продукції).
- Розрахунок планової суми податків, які сплачуються за рахунок прибутку.
- Розрахунок планової суми надходження грошових коштів від реалізації продукції.
- Розрахунок планової цільової суми валового прибутку підприємства.
- Розрахунок планової суми чистого грошового потоку.

Завдання 17

Необхідно обрати більш ефективний проект, оцінивши привабливість двох проектів на основі показника теперішньої вартості потоку платежів.

Проект № 1: перший рік – надходження 1800 грн., другий рік – надходження 900 грн., третій рік – виплата 1600 грн., далі впродовж п'яти років – надходження по 600 грн. Проект № 2: перший рік – витрати 1300 грн.,

другий рік – надходження 500 грн., третій рік – надходження – 1600 грн., четвертий рік – надходження 1800 грн. Ставка дисконтування для обох проектів однакова і дорівнює 9 % річних.

Завдання 18

Дані щодо грошових надходжень підприємства наведені у таблиці 18.1.

Таблиця 18.1 – Дані про грошові потоки, тис. грн.

Потік	Рік				
	1	2	3	4	5
А	100	200	200	300	300
Б	600	-	-	-	-
В	-	-	-	-	1200
Г	200	-	200	-	200

Розрахуйте для кожного потоку FV при $r = 13\%$ та PV при $r = 14\%$ для двох випадків:

- 1) потоки мають місце на початку року;
- 2) потоки мають місце у кінці року.

Завдання 19

Промислове підприємство планує на I квартал наступного року такі показники витрачання та надходження коштів:

- закупівля сировини – 30000 грн.;
- закупівля тари – 20000 грн.;
- закупівля додаткового устаткування – 170000 грн.;
- витрати на проведення рекламних заходів – 290000 грн.;
- дохід від реалізації застарілого обладнання – 90000 грн.;
- витрати на заробітну плату – 50000 грн.;
- витрати на будівництво нового цеху – 130000 грн.;
- отримано довгостроковий кредит – 400000 грн.;
- витрати на перевезення готової продукції – 200000 грн.;
- витрати на сплату податків – 190000 грн.;
- витрати на після продажне обслуговування – 100000 грн.

Складіть поточний бюджет підприємства на I квартал. У разі нерівності дохідної та витратної частин бюджету поясніть причину; у разі недостатності коштів визначте можливі джерела формування додаткових фінансових ресурсів; у разі надлишку коштів визначте можливі шляхи їх витрачання.

Завдання 20

Згідно з прогнозом реалізації програма збуту організації за II квартал складатиме: квітень – 80 тис. грн.; травень – 100 тис. грн.; червень – 120 тис. грн.

Надходження грошових коштів від продажу в кредит складає 60 % у місяць продажу, 20 % наступного місяця; 10 % – у третьому місяці; 10 % – неплатежі. Баланс дебіторів за розрахунками на початку II кварталу дорівнює 20 тис. грн., з яких 4 тис. грн. – це готівка, що не надійшла за продаж продукції у лютому, а 16 тис. грн. – готівка, що не надійшла за продаж продукції у березні.

Розрахуйте:

- а) обсяг реалізації у лютому та березні;
- б) плановий розмір готівки від продажу продукції в кожному місяці з лютого до червня.

Завдання 21

Використовуючи вихідні дані таблиці 21.1 розрахуйте надходження готівки протягом серпня та вересня; дебіторську заборгованість на 31 серпня (якщо на 31 липня її сума дорівнювала 80 тис. грн.).

Таблиця 21.1 – Дані щодо продажу, тис. грн.

Показники	Червень (факт)	Липень (факт)	Серпень (прогноз)	Вересень (прогноз)
Продаж за готівку	50	40	36	30
Продаж у кредит	360	320	300	340
Разом	410	360	336	370

Надходження готівки має таку тенденцію: грошові кошти у місяць продажу продукції не надходять; 70 % грошей надходять наступного місяця; 25 % надходять у другому місяці після продажу; 5 % складають безнадійні борги.

Завдання 22

Розрахувати вартість майна підприємства, що має такі активи та пасиви: запаси – 3829,5 тис. грн.; статутний капітал – 50,5 тис. грн.; цільове фінансування – 1316,5 тис. грн.; нематеріальні активи – 4 тис. грн.; грошові

кошти та їх еквіваленти – 299,5 тис. грн.; забезпечення виплат персоналу – 132,5 тис. грн.; поточні фінансові інвестиції – 29 тис. грн.; довгострокові фінансові інвестиції – 377,5 тис. грн.; кредиторська заборгованість – 5856,5 тис. грн.; дебіторська заборгованість – 1245 тис. грн.; довгострокова дебіторська заборгованість – 32 тис. грн.; незавершене будівництво – 68,5 тис. грн.; додатковий вкладений капітал – 726,5 тис. грн.; доходи майбутніх періодів – 61,5 тис. грн.; основні засоби – 2482 тис. грн.; резервний капітал – 138,5 тис. грн.; витрати майбутніх періодів – 10,5 тис. грн.; короткострокові кредити банків – 86,5 тис. грн.

За наведеними даними складіть баланс підприємства на кінець періоду й проаналізуйте його структуру.

Завдання 23

Використовуючи наведені нижче вихідні дані, розрахуйте розмір власного капіталу організації: основні засоби – 3472 тис. грн.; статутний капітал – 304 тис. грн.; нерозподілений прибуток – 168 тис. грн.; незавершене будівництво – 68 тис. грн.; додатковий вкладений капітал – 1052 тис. грн.; нематеріальні активи – 10 тис. грн.; резервний капітал – 100 тис. грн.; довгострокові фінансові інвестиції – 130 тис. грн.; інший додатковий капітал – 208 тис. грн.

Завдання 24

Проаналізуйте можливі показники майнового стану підприємства на підставі даних таблиці 24.1. Зробіть висновки.

Таблиця 24.1 – Дані про рух основних фондів підприємства, млн. грн.

Показники	2016 р.	2017 р.
Первісна вартість основних фондів	700	750
Знос	450	510
Вартість основних фондів, введених протягом року	80	60
Вартість основних фондів, виведених з експлуатації протягом року	30	40

Завдання 25

Є дані про два проекти (табл. 25.1). Необхідно:

- розрахувати середню очікувану доходність за кожним проектом;
- розрахувати стандартне відхилення, коефіцієнт варіації;
- обґрунтувати вибір того чи іншого проекту.

Таблиця 25.1 – Характеристика проектів

Проект А		Проект Б	
Доходність, %	Імовірність	Доходність, %	Імовірність
12	0,2	12	0,4
15	0,3	15	0,3
18	0,4	16	0,2
19	0,1	35	0,1

Завдання 26

Очікувана доходність акцій А і Б відповідно 10 і 20 %; їх стандартне відхилення дорівнює 5 і 60 %. Коефіцієнт кореляції між доходностями акцій дорівнює 0,5.

Розрахуйте очікувану доходність і стандартне відхилення портфеля, що складається на 40 % з акцій А та на 60 % з акцій Б.

Завдання 27

За даними таблиці 27.1 необхідно оцінити рівень фінансового ризику по інвестиційній операції, розрахувати середньоквадратичне (стандартне) відхилення.

Таблиця 27.1 – Рівень фінансового ризику

Можливі значення кон'юктури інвестиційного ринку	Інвестиційний прект «А»			Інвестиційний прект «Б»		
	Розрахунковий дохід (тис.грн.)	Значення вірогідності	Сума очікуваних доходів (тис.грн.) (2×3)	Розрахунковий дохід (тис.грн.)	Значення вірогідності	Сума очікуваних доходів (тис.грн.) (2×3)
Висока	600	0,25	150	850	0,20	160
Середня	500	0,50	250	450	0,60	270
Низька	200	0,25	50	100	0,20	20
В цілому	-	1,0	450	-	1,0	450

Завдання 28

Проаналізуйте фінансову ситуацію підприємства за методом Credit-men.

Дані для аналізу: дебіторська заборгованість – 44452,8 тис. грн.; грошові кошти – 324,2 тис. грн.; короткострокова кредиторська заборгованість – 44026,8 тис. грн.; сукупна кредиторська заборгованість – 93831 тис. грн.; власний капітал – 389018,6 тис. грн.; залишкова вартість необоротних

активів – 358589,6 тис. грн.; собівартість продажу – 185918,8 тис. грн.; середній запас – 56033,8 тис. грн.; обсяг продажу – 235644,6 тис. грн.; клієнти – 22343,2 тис. грн.; векселі до одержання – 366,7 тис. грн.

Нормативні коефіцієнти встановлені у таких розмірах: коефіцієнт швидкої ліквідності (R_1) – 1,0; коефіцієнт кредитоспроможності (R_2) – 1,0; коефіцієнт іммобілізації власного капіталу (R_3) – 2,0; коефіцієнт обіговості запасів (R_4) – 4,5; коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості (R_5) – 10,0.

З метою узагальненої оцінки фінансового стану підприємства використовується наступне рівняння:

$$N = 25R_1 + 25R_2 + 10R_3 + 20R_4 + 20R_5.$$

Завдання 29

Використовуючи двофакторну модель Альтмана, оцініть платоспроможність підприємства, якщо його боргові зобов'язання дорівнюють 40 тис. грн.; сукупні активи – 160 тис. грн.; поточні активи – 50 тис. грн.; поточні зобов'язання – 36 тис. грн.

Завдання 30

Фінансові показники підприємства за 2016 р. склали: оборотний капітал – 13118,8 тис. грн.; вартість активів – 26691,8 тис. грн.; сума нерозподіленого прибутку та резервів – 5823,8 тис. грн.; виручка від реалізації – 35590,3 тис. грн.; статутний капітал – 14144 тис. грн.; позиковий капітал – 2552,4 тис. грн.; результат від реалізації – 10760,9 тис. грн. Оцініть імовірність банкрутства підприємства за п'ятифакторною моделлю Альтмана.

4 ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЗА КУРСОМ

1. Це висловлення найбільш повно характеризує дисципліну «Управління фінансовими ресурсами»

- а) вид професійної діяльності, спрямований на управління фінансово-господарчою діяльністю фірми на основі сучасних методів;
- б) це наука управління рухом фінансових ресурсів і фінансових відносин, що виникають між господарюючими суб'єктами в процесі руху фінансових ресурсів;
- в) процес вироблення мети управління фінансами й здійснення впливу на них за допомогою фінансових методів;
- г) мистецтво управління фінансовими ресурсами;
- д) розробка особливостей і принципів менеджменту в умовах нестабільної економічної ситуації.

2. Це не принцип, а завдання фінансового управління

- а) базується на ідеї оптимальної комбінації короткострокових і довгострокових цілей розвитку фірми;
- б) ухвалює рішення щодо забезпечення найбільш ефективного руху фінансових ресурсів;
- в) освоює недостатньо досліджені за кордоном напрямки фінансового менеджменту;
- г) виявляє особливості фінансового менеджменту для різних суб'єктів бізнесу.

3. Об'єктом управління фінансового управління є:

- а) організація грошового обігу, постачання фінансовими коштами та інвестиційними цінностями, основними та оборотними засобами, організація фінансової роботи;
- б) фінанси підприємства;
- в) фінансові менеджери;
- г) основні фонди.

4. Суб'єктом управління фінансового управління є:

- а) організація грошового обігу, постачання фінансовими коштами та інвестиційними цінностями, основними та оборотними засобами, організація фінансової роботи;
- б) фінанси підприємства;
- в) загальний вид діяльності, який відображає відношення людей в фінансовій роботі;
- г) фінанси підприємства.

5. Матеріальна основа фінансового управління – це:

- а) оборотні кошти;
- б) реальний грошовий обіг, тобто економічний процес, який викликає рух вартості, що супроводжується певним потоком грошових платежів та розрахунків;
- в) фінанси підприємства;
- г) основні фонди.

6. Фінансове управління спрямований на управління...

- а) фінансовими ресурсами;
- б) фінансовими відносинами;
- в) фінансовими ресурсами і відносинами;
- г) усіма ресурсами підприємства.

7. Фінансове управління виконує комплекс таких функцій:

- а) відтворювальна, розподільча, координуюча;
- б) відтворювальна, розподільча, контрольна;
- в) відтворювальна, регулююча, контрольна.

8. Система інформаційного забезпечення (інформаційна система) фінансового управління являє собою

а) неперервний і цілеспрямований відбір відповідних інформаційних показників, які необхідні для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень по всім напрямкам фінансової діяльності підприємства;

б) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за витрачання коштів у відповідності з доведеним йому бюджетом;

в) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за формування доходів у встановлених обсягах;

г) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність за використання наданих йому інвестиційних ресурсів і отримання необхідного прибутку від інвестиційної діяльності.

9. До нормативного забезпечення фінансового механізму відносять:

- а) закони, накази, статут юридичної особи;
- б) норми, інструкції, методичні рекомендації;
- в) інформацію різного виду та роду;
- г) усі відповіді неправильні.

10. Інформаційна система фінансового управління призначена забезпечувати необхідною інформацією

- а) тільки управлінський персонал та власників самого підприємства;
- б) широке коло зовнішніх користувачів;

в) не тільки управлінський персонал та власників самого підприємства, але й задовольняти інтереси широкого кола зовнішніх її користувачів.

11. Сукупність економічних і організаційно-правових відносин, що складаються на базі об'єктивного процесу перерозподілу частини доходів власників у загальнодержавне користування

- а) це визначення оподатковування;
- б) це функція податку;
- в) це визначення податкової системи;
- г) це визначення податкового механізму;
- д) це функція системи оподатковування.

12. Центр відповідальності – це

а) структурний підрозділ підприємства, який повністю контролює ті чи інші напрямки фінансової діяльності, а його керівник самостійно приймає управлінські рішення і в рамках цих напрямків несе повну відповідальність за досягнення планових (або нормативних) показників, що характеризують стан фінансової діяльності цього підрозділу;

б) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за витрачання коштів у відповідності з доведеним йому бюджетом;

в) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за формування доходів у встановлених обсягах;

г) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність за використання наданих йому інвестиційних ресурсів і отримання необхідного прибутку від інвестиційної діяльності.

13. Ділова репутація входить і може бути врахована як:

- а) оборотні активи;
- б) позикові кошти;
- в) позаоборотні активи;
- г) власний капітал.

14. Цей фонд призначений для розвитку виробництва й утворюється за рахунок прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства

- а) амортизаційний фонд;
- б) фонд споживання;
- в) фонд накопичення;
- г) резервний фонд;
- д) додатковий капітал.

15. Фінансова стратегія — це

а) оперативний план дій підприємства, що охоплює формування фінансів і їх планування для забезпечення фінансової стабільності підприємства;

б) генеральний план дій підприємства, що охоплює формування оптимальної структури активів підприємства;

в) генеральний план дій підприємства, що охоплює формування оптимальної структури пасивів підприємства;

г) генеральний план дій підприємства, що охоплює формування фінансів і їх планування для забезпечення фінансової стабільності підприємства.

16. Фінансова стратегія включає:

а) планування, облік, аналіз і контроль фінансового стану; оптимізацію основних і оборотних коштів; розподіл прибутку;

б) облік, аналіз і контроль фінансового стану; оптимізацію основних і оборотних коштів; розподіл прибутку;

в) планування, облік, аналіз фінансового стану; оптимізацію основних і оборотних коштів; розподіл прибутку;

г) планування, аналіз і контроль фінансового стану; оптимізацію основних і оборотних коштів; розподіл прибутку.

17. Завданнями фінансової стратегії є:

а) визначення способів проведення успішної фінансової стратегії та використання фінансових можливостей;

б) визначення перспективних фінансових взаємовідносин із суб'єктами господарювання, бюджетом, банками та іншими фінансовими інститутами;

в) фінансове забезпечення операційної та інвестиційної діяльності на перспективу; – вивчення економічних та фінансових можливостей імовірних конкурентів, розробка та здійснення заходів щодо забезпечення фінансової стійкості;

г) розробка способів виходу із кризового стану та методів управління за умов кризового стану підприємств;

д) усі відповіді правильні.

18. Фінансова політика – це:

а) форма реалізації фінансової ідеології і фінансової стратегії підприємства в розрізі найбільш важливих аспектів фінансової діяльності на окремих етапах її здійснення;

б) сукупність форм звітності, які складені на основі даних фінансового обліку з метою надання зовнішнім і внутрішнім користувачам узагальненої інформації про фінансовий стан у вигляді, який зручний і зрозумілий для прийняття цими користувачами певних ділових рішень;

в) забезпечення високих темпів економічного розвитку та підвищення конкурентної позиції підприємства;

г) формування системи довгострокових цілей фінансової діяльності й вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення.

19. Фінансова стратегія підприємства згідно зі своєю стратегічною ціллю забезпечує:

- а) формування та ефективне використання фінансових ресурсів;
- б) виявлення найефективніших напрямків інвестування та зосередження фінансових ресурсів на цих напрямках;
- в) відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства;
- г) визначення головної загрози з боку конкурентів, правильний вибір напрямків фінансових дій та маневрування для досягнення вирішальної переваги над конкурентами;
- д) всі відповіді.

20. Процес формування фінансової стратегії підприємства включає наступні основні етапи:

- а) визначення періоду реалізації стратегії;
- б) аналіз факторів зовнішнього фінансового середовища підприємства;
- в) формування стратегічної мети фінансової діяльності;
- г) розроблення фінансової політики підприємства;
- д) розроблення системи заходів по забезпеченню реалізації фінансової стратегії;
- е) всі відповіді вірні.

21. Фінансовий контролінг становить:

а) контролюючу систему, яка забезпечує концентрацію контрольних дій за основними напрямками фінансової діяльності підприємства, своєчасне виявлення відхилень фактичних показників від прогностичних (планових) і факторів, які обумовили ці відхилення та прийняття управлінських рішень щодо нормалізації процесу управління фінансами підприємства;

б) фінансовий механізм управління рентабельністю власного капіталу за рахунок оптимізації співвідношення використовуваних власних та залучених коштів;

в) процес розробки системи фінансових планів і планових (нормативних) показників для забезпечення розвитку підприємства необхідними фінансовими ресурсами й підвищення ефективності його фінансової діяльності в перспективі;

г) засіб накопичення, трансформації й використання інформації фінансового характеру.

22. Схема структури активу включає:

- а) власний капітал;
- б) позиковий капітал;
- в) змінний капітал;

- г) статутний капітал;
- д) оборотний капітал.

23. Чисті активи компанії – це:

- а) власний капітал компанії;
- б) вартісне вираження активів, доступних до розподілу серед акціонерів після розрахунків із кредиторами;
- в) різниця між власним капіталом і сумою збитків.

24. До нематеріальних активів можна віднести:

- а) технічну документацію, вартість прав на використання земельних ділянок, вартість програмних продуктів;
- б) грошові документи, вартість прав на використання земельних ділянок;
- в) незавершені капітальні вкладення, вартість прав на використання земельних ділянок;
- г) довгострокові фінансові вкладення, вартість прав на використання земельних ділянок.

25. Основними задачами управління оборотними активами є:

- а) досягнення максимального рівня прибутку;
- б) досягнення максимального рівня рентабельності підприємства;
- в) забезпечення безперервності процесу виробництва, прискорення оборотності оборотних активів, підвищення рентабельності оборотних активів, мінімізація ризиків і витрат, пов'язаних з формуванням і використанням оборотних активів
- г) збільшення ринкової вартості підприємства.

26. Власні оборотні активи характеризують ту частину їх обсягу, яка сформована за рахунок:

- а) власного капіталу підприємства;
- б) власного й короткострокового позикового капіталу;
- в) довгострокового позикового капіталу;
- г) власного й довгострокового позикового капіталу.

27. Компенсаційний залишок грошових активів формується

- а) для забезпечення поточних платежів, пов'язаних з операційною діяльністю підприємства;
- б) для страхування ризику несвоєчасного надходження коштів від операційної діяльності у зв'язку з погіршенням кон'юнктури на ринку готової продукції, уповільненням платіжного обороту й з інших причин;
- в) для здійснення ефективних короткострокових фінансових інвестицій при сприятливій кон'юнктурі в окремих сегментах ринку грошей;
- г) за вимогою банку, що здійснює розрахункове обслуговування підприємства та оказує йому інші види фінансових послуг.

28. Забезпеченість оборотних активів власними джерелами характеризується:

- а) перебільшенням розміру власних оборотних коштів над позиковими;
- б) рівним розміром власних і позикових оборотних коштів;
- в) наявністю власних оборотних коштів (робочого капіталу);
- г) наявністю позикових оборотних коштів.

29. Структура капіталу – це

- а) кількісно виражений розмір власного капіталу;
- б) пропорція між власними й позиковими джерелами фінансування;
- в) кількісно виражений розмір позикового капіталу;
- г) кількісно виражений розмір власного і позикового капіталу.

30. Елементом власного капіталу прибуток стає після такого:

- а) набуде форми нерозподіленого прибутку;
- б) буде спрямований у резервний фонд;
- в) буде спрямований у фонд споживання;
- г) підприємство його отримає.

31. До основних завдань фінансового управління оборотним капіталом належать:

а) забезпечення сировиною та матеріалами поточної діяльності підприємства; своєчасне здійснення поточних розрахунків; підтримування високої ліквідності підприємства; підвищення ефективності використання оборотних коштів;

б) забезпечення фінансовими ресурсами поточної діяльності підприємства; своєчасне здійснення поточних розрахунків; підтримування високої ліквідності підприємства; підвищення ефективності використання оборотних коштів;

в) підвищення ефективності використання оборотних коштів;

г) немає правильної відповіді.

32. Чистий оборотний капітал (власні оборотні засоби, або «робочий капітал») – це:

а) різниця між оборотними активами підприємства і його довгостроковими зобов'язаннями;

б) частина оборотних коштів, яка фінансується за рахунок довгострокових джерел коштів (власних коштів і довгострокових зобов'язань);

в) розмір чистого прибутку підприємства;

г) немає відповіді.

33. До власного капіталу компанії включаються:

а) банківські позички, приріст вартості майна при переоцінці;

б) статутний капітал, нерозподілений прибуток, приріст вартості майна при переоцінці;

в) акції інших компаній, приріст вартості майна при переоцінці;

г) емітовані боргові папери.

34. Управління капіталом — це

а) управління структурою й вартістю джерел фінансування (пасивів) з метою підвищення рентабельності власного капіталу й здатності підприємства виплачувати дохід кредиторам і співвласникам підприємства;

б) управління структурою активів підприємства з метою підвищення рентабельності підприємства та його здатності виплачувати борги кредиторам і співвласникам підприємства;

в) управління структурою й вартістю активів і пасивів з метою підвищення рентабельності капіталу й здатності підприємства виплачувати дохід кредиторам і співвласникам підприємства;

г) управління структурою й вартістю основних та оборотних фондів.

35. Додатковий капітал – це

а) асигнування з бюджетів різних рівнів;

б) капітал, який у балансі вказується в розділі «Довгострокові зобов'язання»;

в) кошти, які створюються за рахунок проведення прискореної амортизації;

г) кошти, які створюються в результаті переоцінки основних фондів;

д) це основне джерело фінансування діяльності підприємства.

36. Інвестиційна діяльність — це

а) основна діяльність підприємство з виробництва продукції (робіт, послуг) і торгівлі покупними товарами, а також будь-яке допоміжне виробництво, яке обслуговує основну діяльність;

б) операції підприємства з придбання й продажу довгострокових (позаоборотних) активів, а також короткострокових (поточних) фінансових інвестицій, які не є еквівалентами грошей;

в) сукупність операцій, які приводять до зміни розміру й складу власного або позикового капіталу;

г) облік витрат і результатів за центрами відповідальності, місцями виникнення й окремими видами продукції.

37. Під інвестиційним портфелем розуміють:

а) методику підрахунку біржового індексу, заснована на методиці США;

б) стратегію підприємства в області фінансовій політики на ринку цінних паперів;

в) формування портфеля по збалансованому характеру;

г) сукупність цінних паперів, що належать підприємству, різного терміну дії й різної ліквідності;

д) об'єкт інвестицій з метою збільшення дохідної бази підприємства.

38. Цей пункт не може бути об'єктом інвестиційної діяльності:

а) знову створені й модернізовані основні фонди;

б) бізнес-плани;

в) цінні папери;

г) науково-технічна продукція й інші об'єкти власності;

д) майнові права й права на інтелектуальну власність.

39. Центр інвестицій – це:

а) структурний підрозділ підприємства, який повністю контролює ті чи інші напрямки фінансової діяльності, а його керівник самостійно приймає управлінські рішення і в рамках цих напрямків несе повну відповідальність за досягнення планових (або нормативних) показників, що характеризують стан фінансової діяльності цього підрозділу;

б) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за витрачання коштів у відповідності з доведеним йому бюджетом;

в) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за формування доходів у встановлених обсягах;

г) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність за використання наданих йому інвестиційних ресурсів і отримання необхідного прибутку від інвестиційної діяльності.

40. Цей пункт не може бути об'єктом інвестиційної діяльності:

а) знову створені й модернізовані основні фонди;

б) бізнес-плани;

в) цінні папери;

г) науково-технічна продукція й інші об'єкти власності;

д) майнові права й права на інтелектуальну власність.

41. Підприємство інвестує за такої умови:

а) поточна потреба у фінансуванні перевищує плановий обсяг фінансування в довгостроковій перспективі;

б) плановий обсяг фінансування в довгостроковій перспективі перевищує поточну потребу у фінансуванні.

42. У процесі управління фінансовими інвестиціями вирішуються такі завдання:

а) забезпечення надійності вкладень;

б) підвищення дохідності інвестицій;

в) збільшення ринкової вартості вкладень;

г) забезпечення ліквідності фінансових інвестицій;

д) всі відповіді.

43. Управління рухом грошових коштів становить:

- а) динамічне управління капіталом з урахуванням зміни вартості в часі;
- б) динамічне управління капіталом;
- в) управління власним капіталом з урахуванням зміни вартості в часі;
- г) управління позиковим капіталом з урахуванням зміни вартості в часі.

43. Який критерій не враховується в розмежуванні короткострокового й довгострокового планування:

- а) тривалість планового періоду;
- б) група активів і зобов'язань, з якими пов'язані питання фінансового планування;
- в) при короткостроковому плануванні додаткові фінансові потреби не повинні перевищувати 50 % капіталу підприємства;
- г) рішення довгострокового фінансового планування нелегко призупинити, воно впливає на діяльність компанії тривалий час?

44. До основних завдань бюджетування не належать:

- а) забезпечення поточного планування;
- б) облік витрат і результатів по центрах відповідальності, місцям виникнення й окремим видам продукції;
- в) формування довгострокової стратегії розвитку підприємства
- г) обґрунтування витрат підприємства;
- д) створення бази для оцінки й контролю планів підприємства;
- е) виконання вимог законів і контрактів.

45. Фінансовий аналіз – це:

- а) сукупність форм звітності, які складені на основі даних фінансового обліку з метою надання зовнішнім і внутрішнім користувачам узагальненої інформації про фінансовий стан у вигляді, який зручний і зрозумілий для прийняття цими користувачами певних ділових рішень;
- б) характеристика фінансової конкурентоспроможності підприємства (тобто платоспроможності, кредитоспроможності), використання фінансових ресурсів і капіталу, виконання зобов'язань перед державою та іншими господарюючими суб'єктами;
- в) це засіб накопичення, трансформації й використання інформації фінансового характеру;
- г) немає відповіді.

46. Суб'єкт фінансового планування – це:

- а) фінансова діяльність суб'єкта господарювання;
- б) фінансовий план;
- в) фінансові менеджери підприємства;
- г) підприємство.

47. Прогнозний звіт про прибутки й збитки – це:

- а) форма фінансової звітності, складена до початку планового періоду, яка відображає результати планової діяльності;
- б) форма фінансової звітності, яка містить інформацію про майбутній стан підприємства на кінець прогнозованого періоду;
- в) виробнича програма, яка визначає заплановані номенклатуру й обсяг виробництва в бюджетному періоді (у натуральних показниках);
- г) плановий документ, у якому наведені видатки на заходи, що безпосередньо не пов'язані із виробництвом і збутом продукції.

48. Бюджет коштів – це :

- а) форма фінансової звітності, яка містить інформацію про майбутній стан підприємства на кінець прогнозованого періоду;
- б) плановий документ, що відображає майбутні платежі й надходження грошей;
- в) виробнича програма, яка визначає заплановані номенклатуру й обсяг виробництва в бюджетному періоді (у натуральних показниках);
- г) плановий документ, у якому наведені видатки на заходи, що безпосередньо не пов'язані із виробництвом і збутом продукції.

49. Фінансові ризики (у вузькому розумінні) – це:

- а) ризики підприємницької діяльності, які характеризуються ймовірністю втрат фінансових ресурсів (коштів);
- б) ризики підприємницької діяльності, які характеризуються ймовірністю втрат грошей;
- в) ризики підприємницької діяльності, які характеризуються ймовірністю втрат від коливань валютних курсів;
- г) частина комерційних ризиків, пов'язана з імовірністю фінансових втрат у результаті операцій у фінансово-кредитній і біржовий сферах.

50. Управління ризиком означає:

- а) розробку стратегії й тактики запобігання ризиків; здійснення конкретних процедур по управлінню ризиком;
- б) процедури його передбачення та запобігання;
- в) поетапне здійснення певних операцій, а саме: ідентифікації ризику; кількісної оцінки рівня ризику; розробки стратегії й тактики управління ризиком; здійснення конкретних процедур по управлінню ризиком;
- г) немає відповіді.

51. Валютні фінансові ризики пов'язані з такими:

- а) виникненням збитків від зміни валютних курсів, відмовою іноземного партнера розрахуватися за своїми обов'язками;

б) подорожчанням сировини, матеріалів і інших ресурсів для підприємства; зменшенням обсягу реалізації продукції в результаті зниження купівельної спроможності населення; неможливістю розвитку виробництва через складність одержання банківського кредиту в умовах високої інфляції;

в) падінням цін на товари, вироблені підприємством та, як наслідок, зниженням його доходів;

г) усі відповіді правильні.

52. Інфляційні фінансові ризики пов'язані:

а) за виникненням збитків від зміни валютних курсів, відмовою іноземного партнера розраховатися за своїми обов'язками;

б) подорожчанням сировини, матеріалів і інших ресурсів для підприємства; зменшенням обсягу реалізації продукції в результаті зниження купівельної спроможності населення; неможливістю розвитку виробництва через складність одержання банківського кредиту в умовах високої інфляції;

в) падінням цін на товари, вироблені підприємством та, як наслідок, зниженням його доходів;

г) усі відповіді правильні.

53. Активне реагування як стратегія управління ризиками передбачає

а) стратегію різних видів і способів страхування;

б) тактику заходів страхування;

в) методи управління ризиком: поділ ризиків; передача ризиків; скорочення ризиків за рахунок здійснення різних технічних заходів і навчання персоналу; диверсифікованість діяльності;

г) всі відповіді.

54. Самострахування – це метод захисту від ризику шляхом

а) створення внутрішніх резервних фондів для фінансування можливих втрат;

б) використання різних технічних приладів на підприємстві з метою запобігання аварій, пожеж, розкрадань та ін.;

в) диверсифікації діяльності;

г) немає правильної відповіді.

55. Пасивний захист як стратегія управління ризиками передбачає

а) стратегію різних видів і способів страхування;

б) тактику заходів страхування;

в) методи управління ризиком: поділ ризиків; передача ризиків; скорочення ризиків за рахунок здійснення різних технічних заходів і навчання персоналу; диверсифікованість діяльності;

г) всі відповіді.

56. Банкрутство – це:

а) припинення судовим рішенням господарської діяльності суб'єкта підприємництва в результаті нездатності задовольнити у встановлений термін визнані ним (або визнані судом правомірними) вимоги кредиторів і виконати обов'язки перед бюджетом у зв'язку з перевищенням обов'язків боржника над вартістю його майна, якщо застосування санації, про проведення якої прийнято рішення господарським судом, не дало позитивних результатів;

б) неспроможність суб'єкта підприємництва задовольнити у встановлений термін вимоги кредиторів і виконати обов'язки перед бюджетом; реструктуризацію системи управління;

в) перевищення боргових зобов'язань суб'єкта підприємництва над загальною сумою вартості його активів; реорганізацію підприємства;

г) всі відповіді неправильні.

57. Реструктуризація – це:

а) здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, зміну форм власності, управління, організаційно-правової форми, що сприятиме фінансовому оздоровленню підприємства, збільшенню обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищенню ефективності виробництва та задоволенню вимог кредиторів;

б) пов'язана з недостатністю активів у ліквідній формі неспроможність юридичної особи задовольнити в установлений для цього строк заявлені до неї з боку кредиторів вимоги і виконати зобов'язання перед бюджетом;

в) зупинення виконання боржником грошових зобов'язань і зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів);

г) це повна або часткова заміна власників корпоративних прав підприємства, зміна організаційно-правової форми організації бізнесу.

58. Ліквідаційна маса – це:

а) майно, що є предметом застави;

б) сукупність усіх видів майнових активів банкрута що належать йому на правах власності;

в) сукупність усіх видів майнових активів банкрута що належать йому на правах повного господарського відання;

г) всі відповіді.

59. Головна мета фінансової санації:

а) якомога повніше задоволення вимог кредиторів завдяки поліпшенню фінансового стану підприємства-боржника;

б) отримання прибутків;

в) ліквідація підприємства;

г) реорганізація підприємства.

60. Реальне банкрутство характеризує:

а) повну неспроможність підприємства відновити в майбутньому свою фінансову стійкість та платоспроможність через реальні втрати капіталу и завжди супроводжується юридичним оголошенням боржника банкрутом;

б) стан неплатоспроможності підприємства, при якому має місце істотне прострочення дебіторської заборгованості, розмір якої суттєво перевищує розмір кредиторської заборгованості підприємства;

в) навмисне приховування факту стійкої фінансової неспроможності через надання недостовірних даних;

г) свідоме доведення підприємства до стійкої фінансової неплатоспроможності у зв'язку із свідомими діями власників та керівників підприємства.

61. Санація може проводитися:

а) тільки до початку провадження у справі про банкрутство;

б) після призначення ліквідаційної комісії;

в) до визнання боржника банкрутом;

г) відповіді.

62. Мирова угода – це:

а) документ між банківською установою та підприємством;

б) втручання держави у процедуру банкрутства стратегічно важливих підприємств;

в) процедура досягнення домовленості між боржником та кредитором щодо розмірів ставок кредитування;

г) процедура досягнення домовленості між боржником та кредитором щодо відстрочення термінів сплати боргових зобов'язань кредитора або щодо зменшення суми боргів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента: Уч. пособие.-М.: Финансы и статистика.-1997.-478 с.
2. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс.-К.: Ника-Центр, Эльга.-2001.-528 с.
3. Бригхэм Ю. Финансовый менеджмент. – СПб.: Знания, 2005. – 960с.
4. Бригхем Є.Г. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ.-К.:Молодь.-1997.-1000 с.
5. Валдайцев В.С. Оценка бизнеса и инновации: Учебное пособие.-М.: «Филин».-1997.-148 с.
6. Григорьев В.В., Федотова М.А. Оценка предприятия: теория и практика: Учебное пособие.-М.: ИНФРА-М.-1996.-400 с.
7. Гридчина М.В. Финансовый менеджмент: Курс лекций.-К.: МАУП.-1999.-136 с.
8. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности.-М.: Финансы и статистика.-1996.-432 с.
9. Кочович Е. Финансовая математика. Теория и практика финансово-банковских расчетов.-М.: Финансы и статистика.-1994.-272 с.
10. Кудина М.В. Финансовый менеджмент. – М.: Знания, 2004. – 256с.
11. Менеджмент организации / Под ред. З.П. Румянцевой и Н.А. Соломатиной.-М.: ИНФРА-М.-1996.-328 с.
12. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ.-М.: Дело.-1992.-528 с.
13. О.В. Посилкіна, М.І Сидоренко, Г.Х. Понтелеєв Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник для студентів спеціальності «Економіка підприємства». - Харків: Вид-во НФаУ.- 2005, 207 с.
14. Оценка бизнеса: Учебник / Под ред. А.Г. Грязновой. – М.: Знание, 2004. – 736с.
15. Павлова Л.П. Финансовый менеджмент.-М.: ИНФРА-М.-1996.-400 с.
16. Стоянова Е.С., Штерн М.Г. Финансовый менеджмент для практиков: краткий профессиональный курс.-М.: Перспектива.-1998.-239 с.
17. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554с.
18. Фінансовий менеджмент: Навч.-метод. посібник для самост. Вивч. дисц. / А.М. Поддєрьогін, Л.Д. Буряк, Н.Ю. Калач та ін.-К.: КНЕУ.-2001.-294 с.
19. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник / За ред. проф. Г.Г. Кірейцева. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 496с.

20. Финансовый менеджмент: теория и практика: Учебник / Под ред. Е.С. Стояновой.-5-е изд., перераб. и доп. –М.: Изд-во «Перспектива».-2001.-656 с.

21. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій / За ред. д.е.н., проф. Г.Г. Кірейцева. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 268с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Аналіз основної фінансової звітності підприємства

Коефіцієнт зносу

$$K_{\text{зн.}} = \frac{\text{Величина зносу основних фондів}}{\text{Первісна вартість основних фондів}}. \quad (\text{A.1})$$

Коефіцієнт поновлення

$$K_{\text{пон}} = \frac{\text{Первісна вартість основних фондів, які надійшли за звітний період основних фондів}}{\text{Первісна вартість основних фондів на кінець звітного періоду}}. \quad (\text{A.2})$$

Коефіцієнт вибуття

$$K_{\text{виб}} = \frac{\text{Первісна вартість вибулих за звітний період}}{\text{Первісна вартість основних фондів на початок звітного періоду}}. \quad (\text{A.3})$$

Власний оборотний капітал підприємства

$$\text{ВОК} = \text{ПА} - \text{ПЗ, або} \quad (\text{A.4})$$

$$\text{ВОК} = \text{ВК} + \text{ДЗ} - \text{НА}, \quad (\text{A.5})$$

де ПА – поточні активи;

ПЗ – поточні зобов'язання;

ВК – власний капітал;

ДЗ – довгострокові зобов'язання;

НА – необоротні активи.

Коефіцієнт забезпеченості ліквідними активами

$$K_{\text{зл}} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Усього господарських засобів (сума активів)}}. \quad (\text{A.6})$$

Коефіцієнт відвернення оборотних активів у запаси

$$K_{\text{вз}} = \frac{\text{Запаси}}{\text{Оборотні активи}}. \quad (\text{A.7})$$

Коефіцієнт відвернення оборотних активів у дебіторську заборгованість

$$K_{\text{вдз}} = \frac{\text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Оборотні активи}}. \quad (\text{A.8})$$

Коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості

$$K_{\text{пдз}} = \frac{\text{Прострочена дебіторська заборгованість}}{\text{Загальна сума дебіторської заборгованості}}. \quad (\text{A.9})$$

Коефіцієнт забезпеченості готівковими засобами платежу

$$K_{\text{гп}} = \frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Сума активів}}. \quad (\text{A.10})$$

Коефіцієнт майна виробничого призначення

$$K_{\text{мв}} = \frac{\text{Основні засоби} + \text{Незавершене будівництво} + \text{Запаси}}{\text{Сума активів}}. \quad (\text{A.11})$$

Умова абсолютної фінансової стійкості підприємства

$$З < \text{ВОК}, \quad (\text{A.12})$$

де З – запаси;

ВОК – власний оборотний капітал.

Умова нормальної фінансової стійкості

$$\text{ВОК} < З < \text{ВОК} + \text{КК} + \text{КЗ}, \quad (\text{A.13})$$

де КК – короткострокові кредити банків, поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями і векселі видані;

КЗ – кредиторська заборгованість.

Умова нестійкого фінансового стану підприємства

$$З = \text{ВOK} + \text{KK} + \text{KЗ} + \text{И}, \quad (\text{A.14})$$

де *И* – джерела, що послаблюють фінансову напруженість.

Умова кризового фінансового стану

$$З > \text{ВOK} + \text{KK} + \text{KЗ} + \text{И}. \quad (\text{A.15})$$

Коефіцієнт автономії

$$K_a = \frac{\text{BK}}{B}, \quad (\text{A.16})$$

де *BK* – власний капітал;

B – загальна сума джерел фінансування підприємства.

Коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів (фінансової стійкості)

$$K_c = \frac{\text{BK}}{\text{ПК}}, \quad (\text{A.17})$$

де *ПК* – позиковий капітал.

Коефіцієнт заборгованості

$$K_z = \frac{\text{ПК}}{\text{BK}}. \quad (\text{A.18})$$

Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом

$$K_{з(\text{ВOK})} = \frac{\text{ВOK}}{\text{OA}}, \quad (\text{A.19})$$

де *OA* – оборотні активи підприємства.

Коефіцієнт покриття інвестицій (коефіцієнт фінансової стабільності)

$$K_{\text{п.і.}} = \frac{\text{BK} + \text{ДЗ}}{B}. \quad (\text{A.20})$$

Коефіцієнт інвестування, або забезпеченості власним капіталом

$$K_i = \frac{\text{BK}}{\text{HA}}. \quad (\text{A.21})$$

Коефіцієнт маневреності власного капіталу

$$K_{\text{м}}^{\text{BK}} = \frac{\text{ВOK}}{\text{BK}}. \quad (\text{A.22})$$

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів

$$K_{\text{д.з.}} = \frac{\text{ДЗ}}{\text{BK} + \text{ДЗ}}. \quad (\text{A.23})$$

Коефіцієнт короткострокової заборгованості

$$K_{\text{к.з.}} = \frac{\text{ПЗ}}{\text{ДЗ} + \text{ПЗ}}. \quad (\text{A.24})$$

Коефіцієнт кредиторської заборгованості

$$K_{\text{кр.з.}} = \frac{\text{KЗ}}{\text{ДЗ} + \text{ПЗ}}. \quad (\text{A.25})$$

Загальний показник ліквідності балансу

$$\lambda = \frac{A_1 + 0,5A_2 + 0,3A_3}{\text{П}_1 + 0,5\text{П}_2 + 0,3\text{П}_3}, \quad (\text{A.26})$$

де *A₁* – найбільш ліквідні активи;

A₂ – активи, що швидко реалізуються;

A₃ – активи, що реалізуються повільно;

П₁ – найбільш термінові зобов'язання;

П₂ – короткострокові пасиви;

П₃ – довгострокові пасиви.

Коефіцієнт маневровості функціонального капіталу

$$K_{\text{м}}^{\text{ВСК}} = \frac{ГК}{\text{ВСК}}, \quad (\text{A.27})$$

де $ГК$ – сума грошових коштів та їх еквівалентів.

Коефіцієнт покриття

$$K_{\text{п}} = \frac{ПА}{ПЗ}. \quad (\text{A.28})$$

Коефіцієнт поточної (швидкої) ліквідності

$$K_{\text{пл}} = \frac{ПА-З}{ПЗ}. \quad (\text{A.29})$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності

$$K_{\text{ал}} = \frac{ГК}{ПЗ}. \quad (\text{A.30})$$

«Золоте правило» ефективного функціонування підприємства

$$T_{\text{п}} > T_{\text{р}} > T_{\text{ак}} > 100\%, \quad (\text{A.31})$$

де $T_{\text{ак}}$ – темп зміни авансованого капіталу (активів);

$T_{\text{р}}$ – темп зміни обсягу реалізованої продукції;

$T_{\text{п}}$ – темп зміни прибутку.

Коефіцієнт обіговості активів

$$K_{\text{о.а.}} = \frac{ВР}{(A_1 + A_2) : 2}, \quad (\text{A.32})$$

де $ВР$ – виручка від реалізації за звітний період;

A_1, A_2 – відповідно активи підприємства на початок і кінець звітного періоду.

Коефіцієнт обіговості запасів

$$K = \frac{ВР}{(З_1 + З_2) : 2}, \quad (\text{A.33})$$

де $З_1, З_2$ – відповідно запаси підприємства на початок і кінець звітного періоду.

Період обсягу запасів у днях

$$t_3 = \frac{365}{K_3}. \quad (\text{A.34})$$

Коефіцієнт обіговості готової продукції

$$K_{\text{г.п.}} = \frac{ВР}{(ГП_1 + ГП_2) : 2}, \quad (\text{A.35})$$

де $ГП_1, ГП_2$ – відповідно обсяг готової продукції підприємства на початок і кінець звітного періоду.

Період обігу готової продукції

$$t_{\text{г.п.}} = \frac{365}{K_{\text{г.п.}}}. \quad (\text{A.36})$$

Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості

$$K_{\text{д.з.}} = \frac{ВР}{(ДЗ_1 + ДЗ_2) : 2}, \quad (\text{A.37})$$

де $ДЗ_1, ДЗ_2$ – відповідно дебіторська заборгованість на початок і кінець звітного періоду.

Середній строк погашення дебіторської заборгованості

$$t_{\text{д}} = \frac{365}{K}. \quad (\text{A.38})$$

Коефіцієнт обіговості кредиторської заборгованості

$$K_{\text{к}} = \frac{ВР}{(КЗ_1 + КЗ_2) : 2}, \quad (\text{A.39})$$

де $KЗ_1$, $KЗ_2$ – відповідно кредиторська заборгованість на початок і кінець звітного періоду.

Середній строк обігу кредиторської заборгованості

$$t_k = \frac{365}{K_k}. \quad (A.40)$$

Тривалість операційного циклу

$$t_{o.ц.} = t_з + t_d. \quad (A.41)$$

Тривалість фінансового циклу (циклу обігу грошової наявності)

$$t_{ф.ц.} = t_{o.ц.} - t_k = t_з + t_d - t_k. \quad (A.42)$$

Коефіцієнт обіговості власного капіталу

$$K_{BK} = \frac{BP}{(BK_1 + BK_2) : 2}, \quad (A.43)$$

де BK_1 , BK_2 – відповідно власний капітал підприємства на початок і кінець звітного періоду.

Рентабельність активів

$$R_r = \frac{ЧП}{(A_1 + A_2) : 2}, \quad (A.44)$$

де ЧП – чистий прибуток.

Рентабельність реалізації (продажу)

$$R_n = \frac{ЧП}{BP}. \quad (A.45)$$

Рентабельність основних фондів

$$R_{oc} = \frac{ЧП}{(F_1 + F_2) : 2}, \quad (A.46)$$

де F_1 , F_2 – відповідно вартість основних фондів на початок і кінець звітного періоду

Рентабельність власного капіталу

$$R_{BK} = \frac{ЧП}{(BK_1 + BK_2) : 2} \text{ або} \quad (A.47)$$

$$\frac{ЧП}{BK} = \frac{ЧП}{BP} \cdot \frac{BP}{A} \cdot \frac{A}{BK}. \quad (A.48)$$

Темп стійкого росту

$$T_{c.p.} = \frac{BP}{A} \cdot \frac{ЧП}{BP} \cdot \frac{A}{ПК} \cdot \frac{ПК}{BK} \cdot (1 - F_n), \quad (A.49)$$

де F_n – коефіцієнт виплати прибутку власникам.

Формула Дюпона

$$R_r = R_n \cdot K_{o.a.}, \text{ або } \frac{ЧП}{A} = \frac{ЧП}{BP} \cdot \frac{BP}{A}. \quad (A.50)$$

Додаток Б

Врахування фактору часу в управлінні фінансами

Відсоткова ставка (темпл приросту)

$$P = \frac{FV - PV}{PV} \quad (Б.1)$$

де FV – майбутня вартість;

PV – поточна вартість.

Облікова ставка (темпл зниження)

$$d = \frac{FV - PV}{FV} \quad (Б.2)$$

Залежність між ставками

$$p = \frac{d}{1 - d}, \quad (Б.3)$$

$$d = \frac{p}{1 + p} \quad (Б.4)$$

Майбутня вартість інвестованого капіталу під простий відсоток

$$FV = PV \cdot (1 + n \cdot p), \quad (Б.5)$$

де p – норма відсотка (річна відсоткова ставка);

n – кількість періодів, протягом яких нараховуються відсотки.

Поточна вартість інвестованого капіталу під простий відсоток

$$PV = \frac{FV}{1 + n \cdot p} \quad (Б.6)$$

Період нарахування (у випадку простої ставки відсотка)

$$n = \frac{FV - PV}{PV \cdot p} \quad (Б.7)$$

Майбутня вартість інвестованого капіталу при нарахуванні складних відсотків

$$FV = PV \cdot (1 + P)^n \quad (Б.8)$$

Поточна вартість капіталу (у випадку складної ставки відсотка)

$$PV = \frac{FV}{(1 + P)^n} \quad (Б.9)$$

Правило «69»

$$n = \frac{69}{P_c} + 0,35, \quad (Б.10)$$

де P_c – складна відсоткова ставка.

Майбутня вартість ануїтету

$$FV_a = A \cdot \frac{(1 + P_c)^n - 1}{P_c}, \quad (Б.11)$$

де A – розмір ануїтетного платежу.

Поточна вартість ануїтету

$$PV_a = A \cdot \frac{1 - (1 + P_c)^{-n}}{P_c} \quad (Б.12)$$

Додаток В

Управління капіталом підприємства

Ефект фінансового левериджу

$$ЕФВ = (1 - Н) \cdot (ЗР - СРСВ) \cdot \frac{ПК}{ВК}, \quad (B.1)$$

де H – ставка оподаткування прибутку;

$ЗР$ – загальна рентабельність активів;

$СРСВ$ – середня розрахункова ставка відсотка;

$ПК$ – сума позикового капіталу;

$ВК$ – сума власного капіталу.

Ціна банківських кредитів і позик

$$Ц_6 = P_6 \cdot (1 - Н), \quad (B.2)$$

де P_6 – сплачуваний банку відсоток за використання кредиту.

Ціна товарного (комерційного) кредиту з оформленням векселя

$$Ц_{кв} = \frac{B(1-H)}{1-Z}, \quad (B.3)$$

де B – ставка відсотка за вексельний кредит;

Z – цінова знижка, яка надається покупцю при оплаті продукції готівкою.

Ціна фінансового лізингу

$$Ц_{фл} = \frac{(Л-A) \cdot (1-H)}{(1-j)}, \quad (B.4)$$

де $Л$ – річна лізингова ставка;

A – річна норма амортизації активів, які залучаються на умовах лізингу;

j – питома вага витрат на обслуговування лізингової угоди в загальній вартості самого активу.

Ціна використання власного капіталу за рахунок додаткової емісії акцій

$$Ц_{ак} = \frac{D+B}{A} \cdot 100\%, \quad (B.5)$$

де D – дисконтована вартість дивідендів, сплачуваних на одну акцію;

B – витрати на емісію в розрахунку на одну акцію;

A – ціна однієї простої акції при їх додатковій емісії.

Ціна капіталу (середньозважена вартість капіталу – WACC)

$$Ц_k = \sum_{i=1}^n Ц_i \cdot d_i, \quad (B.6)$$

де $Ц_i$ – ціна i -го джерела фінансування;

d_i – питома вага i -го джерела фінансування в їх загальному обсязі;

i – порядковий номер певного джерела фінансування ($i = 1, 2, \dots, n$).

Вартість підприємства

$$Ц = \frac{Д}{Ц_k}, \quad (B.7)$$

де $Ц_n$ – ціна підприємства;

$Д$ – середньорічний дохід підприємства.

Додаток Д

Управління фінансовими інвестиціями підприємства

Чиста теперішня вартість

$$NPV = \sum_{t=1}^k \frac{D_t}{(1+i)^t} - \sum_{t=1}^k \frac{IC_t}{(1+i)^t} = \sum_{t=1}^k \frac{D_t - IC_t}{(1+i)^t}, \quad (Д.1)$$

де D_t – надходження за рік t грошових одиниць;

IC_t – розмір інвестицій за рік t ;

k – термін реалізації проекту;

i – ставка дисконту;

t – крок розрахунку.

Строк окупності інвестицій

$$PP = \sum_{t=1}^k \frac{IC_t}{(1+i)^t} / \left(\sum_{t=1}^k \frac{D_t}{(1+i)^t} \right) : t. \quad (Д.2)$$

Індекс рентабельності інвестицій

$$PI = \sum_{t=1}^k \frac{D_t}{(1+i)^t} : \sum_{t=1}^k \frac{IC_t}{(1+i)^t}. \quad (Д.3)$$

Внутрішня норма дохідності інвестицій

$$IRR = i_1 + NPV_1 \cdot \frac{i_2 - i_1}{NPV_1 - NPV_2}, \quad (Д.4)$$

де NPV_1 , NPV_2 – чиста теперішня вартість для різних ставок дисконту ($NPV_1 > NPV_2$);

i_1 , i_2 – дисконтні ставки ($i_1 < i_2$).

Додаток Є
Оцінювання рівня фінансових ризиків, обґрунтування управлінських рішень в умовах ризику

$$R = 3 \cdot P(3), \quad (\text{Є.1})$$

де R – ступінь ризику;

3 – очікуваний збиток;

$P(3)$ – імовірність збитку.

Середньоквадратичне відхилення

$$\delta = \sqrt{\sum_{t=1}^n [\varepsilon - \varepsilon_R]^2 \cdot P_i}, \quad (\text{Є.2})$$

де t – число періодів;

n – число спостережень;

E – розрахунковий прибуток за проектом при різних значеннях кон'юнктури;

E_R – середній очікуваний прибуток за проектом;

P_i – значення імовірності, яке відповідає розрахунковому прибутку.

Коефіцієнт варіації

$$\gamma = \frac{\delta}{E_R}. \quad (\text{Є.3})$$

$$\beta = \frac{P \times \delta_{\Pi}}{\delta_{\Phi}}, \quad (\text{Є.4})$$

де β – значення бета-коефіцієнта;

P – кореляція між прибутком від індивідуального виду цінних паперів і середнім рівнем прибутковості фондових інструментів у цілому;

δ_{Π} – середньоквадратичне відхилення прибутковості по індивідуальному виду цінних паперів;

δ_{Φ} – середньоквадратичне відхилення прибутковості по фондовому ринку в цілому.

Додаток Е

Діагностика фінансової кризи підприємства

Двофакторна модель прогнозування банкрутства Альтмана

$$Z = -0,3877 - 1,0736 \cdot K_n + 0,0579 \cdot \frac{БЗ}{A}, \quad (E.1)$$

де K_n – коефіцієнт покриття;

$БЗ$ – боргові зобов'язання;

A – сукупні активи.

П'ятифакторна модель Альтмана

$$Z = \left(\frac{OK}{A} \cdot 1,2\right) + \left(\frac{НРП}{A} \cdot 1,4\right) + \left(\frac{PP}{A} \cdot 3,3\right) + \left(\frac{СК}{ПК} \cdot 0,6\right) + \left(\frac{BP}{A} \cdot 1\right), \quad (E.2)$$

де OK – оборотний капітал;

$НРП$ – сума нерозподіленого прибутку, резервів фондів спеціального призначення та цільового фінансування;

PP – результат від реалізації;

$СК$ – статутний капітал;

$ПК$ – позиковий капітал;

BP – виручка від реалізації.

Узагальнена оцінка фінансового стану підприємства

$$N = 25R_1 + 25R_2 + 10R_3 + 20R_4 + 20R_5, \quad (E.3)$$

показник підприємства, що вивчається

$$\text{де } R_i = \frac{\text{показник підприємства, що вивчається}}{\text{нормативний показник}}. \quad (E.4)$$

Моделі прогнозування платоспроможності Конана та Гальдера

$$Z = -0,16x_1 - 0,22x_2 + 0,87x_3 + 0,10x_4 - 0,24x_5, \quad (E.5)$$

де x_1 – дебіторська заборгованість + грошові кошти;

x_2 – власний капітал / підсумок пасиву;

x_3 – фінансові витрати / обсяг продажу (після оподаткування);

x_4 – витрати на персонал / додана вартість (після оподаткування);

x_5 – валовий прибуток / залучений капітал.

Позитивний грошовий потік

$$ГП_n = ЧП_{\text{вир}} + АВ + \Delta АК + ВФР_n, \quad (E.6)$$

де $ГП_n$ – сума запланованого позитивного грошового потоку по всіх видах господарської діяльності;

$ЧП_{\text{вир}}$ – сума чистого прибутку, що спрямовується на виробничий розвиток;

$АВ$ – сума амортизаційних відрахувань;

$\Delta АК$ – приріст акціонерного капіталу (при додатковій емісії акцій);

$ВФР_n$ – приріст власних фінансових ресурсів за рахунок інших джерел.

Негативний грошовий потік (або необхідний обсяг інвестицій)

$$ГП_n = \Delta ПА + \Delta ЧРК, \quad (E.7)$$

де $\Delta ПА$ – запланована сума приросту необоротних активів (основних фондів, довгострокових фінансових вкладень, нематеріальних вкладень);

$\Delta ЧРК$ – приріст суми чистого робочого капіталу (оборотних активів з відрахуванням поточних зобов'язань).

Виробничо-практичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проведення практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ»

*(для студентів магістратури всіх форм навчання
спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування)*

Укладач **КОНДРАТЕНКО** Наталія Олегівна

Відповідальний за випуск *М. К. Гнатенко*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2017, поз. 376 М

Підп. до друку 19.06.2018. Формат 60 × 84/16.
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 2,5.
Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.